

SZABLON DO PROGRAMÓW INTERREG¹

Kod CCI	[15 znaków] 2021TC16RFCB030
Tytuł	[255] Program Interreg VI A Litwa-Polska
Wersja	
Rok rozpoczęcia	[4]2021
Rok zakończenia	[4]2027
Kwalifikowalny od	01.01.2021
Kwalifikowalny do	31.12.2029
Numer decyzji Komisji	
Data decyzji Komisji	
Numer decyzji zmieniającej program	[20]
Data wejścia w życie decyzji zmieniającej program	
Regiony NUTS objęte programem	LT021 - okręg olicki (Alytaus apskritis) LT022 - okręg kowieński (Kauno apskritis) LT024 - okręg mariampolski (Marijampolės apskritis) LT027 - okręg tauroski (Tauragės apskritis) LT011 - okręg wileński (Vilniaus apskritis) PL841 - podregion białostocki PL843 - podregion suwalski PL623 - podregion ełcki
Komponent	A

1. Strategia wspólnego programu: główne wyzwania w zakresie rozwoju oraz działania podejmowane w ramach polityki

1.1. Obszar programu (nie jest wymagane dla programów Interreg C)

Podstawa prawna: art. 17(4)(a) oraz 17(9)(a)

Obszar wsparcia Programu Interreg Litwa-Polska obejmuje 5 regionów (okręgów) południowo-wschodniej Litwy i 3 podregiony północno-wschodniej Polski. Razem to teren o wielkości 51,5 tys. km² (31,7 tys. km² po stronie litewskiej oraz 19,8 tys. km² po stronie polskiej). Długość granicy między Litwą a Polską mierzy 104,3 km. Liczba ludności obszaru objętego programem w 2019 roku wynosiła 2,25 mln - 1,18 mln obywateli Litwy i 1,07 mln obywateli RP.

Regiony (na poziomie NUTS-3) kwalifikujące się po obu stronach granicy do udziału w ramach Polityki Spójności (PS) to:

- okręg olicki (*Alytaus apskritis*), Litwa,

¹ Bez wpływu na jakiegokolwiek dalsze uzgodnienia dotyczące wyników negocjacji międzyinstytucjonalnych w sprawie innych aktów ustawodawczych, w tym aktów legislacyjnych odnoszących się do polityki spójności w latach 2021-2027.

- okręg kowieński (*Kauno apskritis*), Litwa,
- okręg mariampolski (*Marijampolės apskritis*), Litwa,
- okręg tauroski (*Tauragės apskritis*), Litwa,
- okręg wileński (z wyłączeniem miasta Wilno)(*Vilniaus apskritis*), Litwa,
- *podregion elcki*, Polska,
- *podregion suwalski*, Polska,
- *podregion białostocki*, Polska,

Pole tekstowe [2 000]

1.2. Podsumowanie najistotniejszych wspólnych wyzwań, z uwzględnieniem różnic gospodarczych, społecznych i terytorialnych, a także nierówności, wspólnych potrzeb inwestycyjnych oraz komplementarności i synergii z innymi programami i instrumentami finansowania, wniosków wyciągniętych z dotychczasowych doświadczeń oraz strategii makroregionalnych i na rzecz basenów morskich, w przypadku gdy obszar objęty programem w całości lub częściowo uwzględniony został w co najmniej jednej strategii.

Podstawa prawna: art. 17(3)(b) oraz 17(9)(b)

Ogólny cel Programu: poprawa dobrobytu społeczności przygranicznych poprzez współpracę transgraniczną oraz zrównoważone wykorzystanie dziedzictwa kulturowego i przyrodniczego obszaru przygranicznego Litwy i Polski.

1. Różnice gospodarcze, społeczne i terytorialne

Obszar pogranicza polsko-litewskiego składa się z południowo-wschodnich podregionów litewskich i północno-wschodnich podregionów polskich. Tereny przygraniczne cechują się najniższą gęstością zaludnienia. Jest to istotny czynnik kształtujący społeczny, ekonomiczny i środowiskowy charakter terenu objętego Programem oraz zakres potencjalnych interwencji. Tzw. oddalone obszary gospodarcze stoją przed wyzwaniami związanymi z relatywnie mniejszą liczbą ludności i wąskim zakresem umiejętności, wysoką zależnością od sektorów podstawowych (o niskiej wartości dodanej) oraz dużymi kosztami świadczenia usług publicznych. Regiony objęte Programem wykazują również znaczne dysproporcje w charakterystyce społeczno-gospodarczej. Widoczne są różnicami między miastem a wsią w zakresie wyników gospodarczych MŚP, zdolności innowacyjnych w regionach, tendencji demograficznych, migracji, trendów na rynku pracy lub wzorców mobilności. Wyrównanie tych dysproporcji wymaga podjęcia wspólnych działań transgranicznych. Niska gęstość zaludnienia jest uznawana za przeszkodę we współpracy transgranicznej, ale jednocześnie wiejski i zielony charakter obszaru stanowi potencjał dla turystyki wypoczynkowej oraz innych form zrównoważonej turystyki opartej na zasobach naturalnych i kulturowych. Dlatego też Program odnosi się do najważniejszych wyzwań transgranicznych i wykorzystuje potencjał obszaru.

1.1. Wyzwania gospodarcze na obszarze objętym programem

W ostatnich latach na obszarze Programu Litwa-Polska nastąpił wzrost gospodarczy, jednak widoczne są dysproporcje pomiędzy regionami o wyraźnym profilu miejsko-wiejskim. Pomimo znacznych środków przyznanych w ramach polityki spójności UE, nierówności te nie zostały całkowicie zniwelowane. Zwalczanie ograniczeń gospodarczych jest ważne dla zapewnienia bardziej równomiernego wzrostu oraz wykorzystania szans.

Gospodarka regionów objętych programem składa się głównie z przemysłu o niskim i średnim poziomie zaawansowania technologicznego. Udział produkcji przemysłowej o niskim stopniu zaawansowania technologicznego w regionach litewskich i polskich jest ponad dwukrotnie wyższy niż wynosi średnia dla UE (wyjątkiem jest region stołeczny Litwy, ale w tym przypadku statystyki obejmują również samo Wilno). W przypadku produkcji o średnim poziomie zaawansowania technologicznego, jej udział w całej UE wynosi 4,8%, czyli dwa razy więcej niż w regionach objętych Programem. Produkcja o wysokim stopniu zaawansowania technologicznego stanowi bardzo mały odsetek zatrudnienia w UE, a procent ten jest jeszcze niższy w regionach litewskich (dla polskich regionów brak jest danych).

Pod względem struktury branżowej wartości dodanej brutto w regionach objętych Programem, dominujący jest sektor usług, co jest, zgodnie z europejskim trendem. Jest on ściśle związany z sektorem rolnictwa, leśnictwa i rybołówstwa, pozostaje istotnym źródłem zatrudnienia oraz wnosi istotną część wartości dodanej wytwarzanej na obszarze objętym programem (średnio w UE sektor ten stanowi około 1,9% wartości dodanej brutto, ale w regionach objętych Programem wskaźnik ten jest co najmniej kilkakrotnie wyższy).

Obszar objęty Programem zawiera wiele atrakcji przyrodniczych i jest bogaty w zasoby naturalne oraz obiekty historyczne i kulturowe. Turystów mogą przyciągać jeziora, rzeki, różnorodne krajobrazy, parki i lasy. Jednak pomimo obecności rozmaitych atrakcji turystycznych, nieskażonych i fascynujących krajobrazów naturalnych oraz przyzwoitej bazy noclegowej, zauważalne są stosunkowo duże dysproporcje pomiędzy regionami w rozwoju infrastruktury dla turystów. Uwarunkowania środowiskowe i klimatyczne oraz sezonowy charakter oferty kulturalnej świadczonej przez ośrodki i instytucje są w ograniczonym stopniu wykorzystywane do tworzenia całorocznych ofert dla odwiedzających. Zrównoważone wykorzystanie walorów środowiskowych do budowania oferty turystycznej, czy oraz przełamanie sezonowości w turystyce, mogą przyczynić się do rozwoju całego obszaru objętego Programem. Ponieważ tereny te nie mają wspólnego podejścia do budowania zrównoważonego i innowacyjnego sektora turystycznego, mogłyby skorzystać na współpracy przy tworzeniu wspólnego produktu turystycznego. Może to przynieść nie tylko korzyści ekonomiczne, ale także podnieść atrakcyjność turystyczną terenów objętych Programem oraz pomóc w zachowaniu unikalnego środowiska naturalnego regionu.

1.2. Kluczowe wyzwania społeczne na obszarze objętym programem

Mimo, że trendy dla poszczególnych regionów różnią się, wszystkie obszary objęte Programem doświadczają starzenia się społeczeństwa oraz ujemnych stóp wzrostu naturalnego, co może powodować problemy w przyszłości. Populacja starzejąca się będzie potrzebowała dodatkowych usług, infrastruktury oraz personelu odpowiednich dla osób starszych. Z kolei przykładem skutku zmniejszającej się liczby młodych osób, może być poprawa jakości infrastruktury edukacyjnej dla efektywnego wykorzystania ograniczonych zasobów. Również negatywne trendy w liczbie mieszkańców mogą sugerować, że warunki życia na tym obszarze są niezadowolające, a pobliskie

duże miasta przyciągają większość młodych i utalentowanych osób, które chcą realizować swój potencjał oraz rozwijać zdolności. Regiony wiejskie mają tendencję do najbardziej intensywnego wyludniania się. Trend ten jest bezpośrednio związany z ciągłą migracją ludności wiejskiej do ośrodków miejskich, oferujących lepsze możliwości finansowe i rozwojowe, oraz powoduje utratę dobrze wykształconych młodych ludzi, którzy mogliby potencjalnie wzmocnić lokalny rynek pracy. Ponieważ populacja Litwy kurczy się coraz szybciej, można spodziewać się, że sytuacja gospodarcza będzie ulegać pogorszeniu i będą potrzebne dodatkowe interwencje, aby przyciągnąć mieszkańców z innych miast lub krajów.

Jak wspomniano wcześniej, obszar objęty Programem ma raczej niską gęstość zaludnienia, a w przyszłości może ona być jeszcze niższa. Sygnalizuje to niską atrakcyjność regionów i potrzebne są zarówno krajowe jak i lokalne inicjatywy, aby zmienić tę tendencję. Zapewnienie dostępu do wszystkich usług społecznych, zdrowotnych, kulturalnych i innych (szczególnie dla osób starszych, mając na uwadze starzejące się społeczeństwo w regionach) może zatrzymać „drenaż mózgów” oraz uczynić życie w regionach objętych Programem atrakcyjnym. Jednakże, ze względu na malejącą liczbę osób, będzie również istniała potrzeba optymalizacji infrastruktury i usług, dlatego znalezienie równowagi pomiędzy dostępnością usług a efektywnym wykorzystaniem zasobów może być trudnym zadaniem dla władz lokalnych. Program może przyczynić się do stworzenia lepszych możliwości dla wykreowania wartościowszych miejsc pracy, co pozwoli konkurować z innymi, większymi miastami o posiadanie wystarczającej puli talentów.

1.3. Środowisko oraz infrastruktura

Obszar objęty Programem można opisać jako atrakcyjny krajobraz naturalny, posiadający zasoby wodne i leśne, a także bliskość międzynarodowych szlaków tranzytowych. Czynniki te mogą być użyte do zwiększenia potencjału przyrody, turystyki wypoczynkowej, przejścia na zieloną gospodarkę, dalszego wzrostu świadomości ekologicznej mieszkańców. Ponadto, stworzenie nowych markowych produktów ekologicznych spowoduje zmniejszenie wpływu tego obszaru na klimat.

W związku z dużymi obszarami leśnymi, ważne jest wdrożenie wspólnych działań dotyczących adaptacji do zmian klimatu oraz łagodzenia jego skutków, jako że znaczne ilości emisji gazów cieplarnianych (GHG) stanowią istotne zagrożenie. Obszar objęty programem charakteryzuje się średnim ryzykiem występowania pożarów lasów czy też innych ekstremalnych zjawisk naturalnych, takich jak susze, nawałnice itp. Działania związane z monitorowaniem lasów i zarządzaniem nimi mogą być realizowane po dwóch stronach granicy. Jednakże, takie wspólne prowadzenie działań związanych z klęskami żywiołowymi / służbami ratowniczymi jest trudne ze względu na ustawodawstwa krajowe utrudniające współpracę transgraniczną.

Zmiany klimatu i zanieczyszczenie powietrza są ze sobą ściśle powiązane. Walka z zanieczyszczeniem powietrza może zarówno przyczynić się do poprawy zdrowia obywateli, jak i stworzyć korzystne warunki dla zrównoważonej turystyki wypoczynkowej. Obszar transgraniczny charakteryzuje się stosunkowo niskim zanieczyszczeniem atmosfery - poziom poszczególnych substancji nie przekracza zalecanych przez UE limitów $40 \mu\text{g}/\text{m}^3$. Niestety, w sezonie grzewczym, kiedy do ogrzewania domów używa się węgla, poziomy zanieczyszczeń są przejściowo wyższe. Innym istotnym źródłem zanieczyszczeń jest nadmierne stosowanie nawozów sztucznych i pestycydów, co decyduje o wysokim poziomie azotanów w rzekach i jeziorach.

Efektywna gospodarka odpadami jest jednym z narzędzi w walce ze zmianami klimatu. Litwa i Polska stoją w obliczu rosnącej ilości odpadów komunalnych. Trendy w UE wykazują pozytywne

oznaki, ponieważ coraz mniej odpadów komunalnych jest wyrzucanych. Jednak na Litwie i w Polsce ten wskaźnik wzrasta (szczególnie na Litwie). Może to budzić niepokój, gdyż składowanie odpadów jest jednym ze źródeł emisji gazów cieplarnianych. W porównaniu z rokiem 2009, w obu krajach poziom tych emisji wzrósł. W 2018 roku emisja gazów cieplarnianych w Polsce wyniosła 376,4 mln ton CO₂ i był to wzrost o 5,4% licząc od 2009 roku. Na Litwie odpowiednio - 16,4 mln ton CO₂ w 2018 roku i wzrost o 28,1% licząc od 2009 roku. Statystyki pokazują, że sytuacja pogarsza się i potrzebne są dodatkowe środki aby rozwiązać ten problem. Dlatego efektywna gospodarka odpadami wiąże się z wymianą doświadczeń oraz realizacją działań promocyjnych i edukacyjnych dla mieszkańców, w zakresie recyklingu i redukcji ilości odpadów, gdyż recykling oraz obniżenie ilości wytwarzanych odpadów jest jednym ze sposobów łagodzenia zmian klimatu.

Poprzez finansowanie projektów związanych z rozwiązywaniem problemów opisanych powyżej program przyczynia się do osiągnięcia celów klimatycznych określonych w budżecie Unii - zgodnie z obliczeniami wkład programu do współczynnika klimatycznego wyniesie 18 %, do współczynnika środowiskowego 37,2 %, a do współczynnika różnorodności biologicznej 12,3 %.

Jeśli chodzi o słabe strony i zagrożenia, zidentyfikowano niską gęstość zaludnienia, która zwiększa koszty inwestycji infrastrukturalnych, niższą efektywność energetyczną (szczególnie w budynkach mieszkalnych, co wpływa na zanieczyszczenie powietrza w porze zimowej). Stwierdzono również niezadowolający stan dróg lokalnych oraz słabą dostępność transportu publicznego, co związane jest z brakiem zasobów.

Tendencje wskazują na zagrożenia związane z dalszym wzrostem emisji gazów cieplarnianych, niebezpieczeństwem dla różnorodności biologicznej, obniżeniem jakości gleb i wód powierzchniowych, m.in. z powodu obfitego i nadmiernego stosowania nawozów sztucznych i pestycydów. Nie ma również wystarczającego wsparcia finansowego dla obszarów ochrony przyrody, które obejmują duży teren tego regionu. Efektywna gospodarka odpadami jest również jednym z narzędzi zwalczania zagrożeń dla różnorodności biologicznej.

Ponadto zdecydowano, że działania realizowane w ramach Programu nie będą sprzeczne z celami europejskiego zielonego ładu. W tym kontekście Program będzie wspierał jedynie aktywności, które respektują standardy klimatyczne i środowiskowe oraz które nie wyrządzają znaczącej szkody celom środowiskowym w rozumieniu art. 17 Rozporządzenia Parlamentu Europejskiego i Rady (UE) 2020/852.

1.4. Usługi medyczne

Usługi opieki zdrowotnej na obszarze przygranicznym Litwy i Polski świadczone są głównie w ramach państwowego systemu opieki zdrowotnej, finansowanego przez krajowe fundusze ubezpieczeń zdrowotnych. Jednakże, występują problemy związane z brakiem funduszy, optymalizacją instytucji medycznych, słabą dostępnością oraz jakością opieki zdrowotnej. Problemy te skutkują ogólnie gorszym stanem zdrowia obywateli. Dokumenty strategiczne wskazują na problem dostępności do usług zdrowotnych oraz niską świadomość w dziedzinie zdrowia. Dla przykładu, Krajowa Strategia Rozwoju Regionalnego 2030 Polski, Strategia Rozwoju Powiatu Augustowskiego do 2020 roku, Plan Rozwoju Regionu Wileńskiego 2014-2020 nawiązują do ograniczonego dostępu i niskiej jakości usług medycznych oraz niewystarczającej liczby punktów podstawowej opieki zdrowotnej.

Współczynniki umieralności z przyczyn uleczalnych i możliwych do uniknięcia są szczególnie wysokie na Litwie, gdzie w 2011 r. wynosiły 602,3, zaś w 2017 r. 492,6; w Polsce odpowiednio 395,4

w 2011 r. i 351,4 w 2017 r. Mimo że współczynniki umieralności z przyczyn uleczalnych i możliwych do uniknięcia spadły, w obu krajach są one nadal powyżej średniej UE (255,6 w 2016 r., nowsze dane nie są dostępne).

Na Litwie wydatki na zdrowie *per capita* wynoszą zaledwie połowę średniej unijnej. Również w Polsce są one jednymi z najniższych w UE. Oba kraje stoją przed wyzwaniami związanymi z dostępnością usług: brakuje specjalistów medycznych, na obszarach wiejskich obserwuje się optymalizację infrastruktury, a w konsekwencji brak tego rodzaju usług, np. na podstawowe świadczenia gwarantowane czas oczekiwania może wynosić 3 miesiące, a na konkretne operacje (np. operacja zaćmy, wymiana stawu biodrowego) czas oczekiwania może przekraczać nawet 10 miesięcy. Na obszarach wiejskich występują również znaczne dysproporcje w zakresie dostępności do usług ratownictwa medycznego. Niższy dostęp do usług zdrowotnych, mniejsza liczba lekarzy mogą przyczyniać się do gorszego samopoczucia mieszkańców obszaru objętego Programem.

Program jest ukierunkowany na finansowanie rozwiązań przybliżających usługi do ludzi, takich jak mobilne usługi opieki zdrowotnej, w tym większość usług podstawowej opieki zdrowotnej, które mogłyby być świadczone po obu stronach granicy. Inną, szczególnie ważną dla obszaru Programu grupą usług zdrowotnych są usługi związane z kwestiami zdrowia psychicznego. Działania związane ze zdrowiem psychicznym mogą mieć potencjalnie długoterminowy wpływ na obszar transgraniczny, biorąc pod uwagę skutki pandemii COVID-19. Przyszła współpraca będzie również rozszerzona o wymianę wiedzy i polityk w zakresie digitalizacji usług zdrowotnych.

Strategicznym celem Programu jest ułatwienie, na obszarze transgranicznym, współpracy różnych instytucji opieki zdrowotnej i powiązanych z nimi interesariuszy dla osiągnięcia długoterminowych celów w tym sektorze.

1.5. Transgraniczne powiązania funkcjonalne i obszary funkcjonalne

Tworzenie obszaru funkcjonalnego w polsko-litewskim obszarze transgranicznym jest trudnym zadaniem ze względu na niską gęstość zaludnienia, bariery językowe, niedostatek wspólnych usług oraz brak danych dotyczących dojazdów do pracy i przepływów handlowych. Nie ma konkretnych danych na temat przepływów obywateli pomiędzy regionami, a do oceny tych procesów potrzebne jest kompleksowe, odrębne badanie, oparte głównie na reprezentatywnych ankietach przeprowadzanych wśród obywateli. Według ESPON, litewsko-polski obszar transgraniczny ma niski potencjał łączenia istniejących zasobów i funkcji oraz osiągania korzyści dla mieszkańców poprzez gromadzenie wspólnych dóbr. Jest to określane jako niski potencjał rozwoju policentrycznego. Potencjał dla dalszego rozwoju policentrycznego oceniany jest za pomocą trzech kryteriów:

- hierarchia struktury osadnictwa miejskiego, pokazująca różne wielkości i funkcje węzłów miejskich;
- wzorce dostępności, które ujawniają możliwości łączenia się ludzi w obrębie regionu, kraju czy UE;
- istniejące struktury i praktyki dotyczące współpracy terytorialnej.

Obszar objęty programem, który można określić jako posiadający słabe struktury miejskie, musi w pierwszej kolejności zapewnić lepszą dostępność oraz poprawić współpracę terytorialną. Wskazuje się, że takie tereny odniosłyby większe korzyści z sąsiedztwa rejonów miejskich położonych w bliskiej odległości. Oznaczałoby to, że większy potencjał funkcjonalny znajduje się w najbliższych, gęsto zaludnionych obszarach wewnątrz krajów, a nie na obszarze transgranicznym.

W dokumencie „Border orientation paper for Lithuania and Poland” (*Orientacyjny dokument dotyczący obszaru przygranicznego Litwy i Polski*) stwierdza się, że podróże transgraniczne w celach zawodowych są bardzo rzadkie a wręcz sporadyczne. Poziom podróżowania w celach rekreacyjnych (turystyka, zakupy, odwiedziny rodziny lub przyjaciół) w porównaniu z innymi regionami UE jest również bardzo niski.

Jedną ze zidentyfikowanych możliwości tworzenia obszarów funkcjonalnych jest turystyczny obszar funkcjonalny, który jest możliwy do wykreowania na obszarze przygranicznym Litwy i Polski, i może przynieść znaczące korzyści dla obszaru Programu.

Na obszarze objętym Programem zidentyfikowano jeden obszar funkcjonalny, wykorzystując wyniki raportu zleconego przez Komisję Europejską: „Identyfikacja kluczowych elementów turystycznego transgranicznego obszaru funkcjonalnego na pograniczu litewsko-polskim”. Obszar funkcjonalny zostałby utworzony przez litewskie i polskie gminy znajdujące się w pasie przygranicznym. Teren ten ma potencjał do tworzenia i dostarczania wspólnych produktów turystycznych (które zostaną zidentyfikowane na dalszych etapach analizy obszaru funkcjonalnego, jak to stwierdzono w raporcie). Obiekty i rejony, które mają znaczący potencjał to chronione naturalne kompleksy terytorialne, które stanowią około 38,5% obszaru. Ze względu na szczególny charakter tego miejsca, typem pożądanej turystyki byłaby turystyka zrównoważona.

Po dokonaniu oceny występujących na tym terenie deficytów, produktów turystycznych oraz potencjału przyszłych projektów, w powyższym raporcie stwierdzono, że koncepcja „Tajemnicza Kraina Plemion Jaćwingów”, która jest ukierunkowana na dziedzictwo Jaćwingów, ma największy potencjał dla rozwoju wspólnych transgranicznych produktów turystycznych. Koncepcja ta jest już częściowo obecna w lokalnej ofercie turystycznej, a także jest w stanie przyciągnąć uwagę turystów. Ponadto wyróżnia ona ten rejon spośród innych sąsiednich obszarów. Przewiduje się system współzarządzania tym terenem, który obejmie różnych zainteresowanych. Marka turystycznej strefy funkcjonalnej będzie tworzona w kilku etapach. Litewscy i polscy interesariusze zaproponowali również działania i pomysły na projekty, które mogłyby ułatwić tworzenie obszaru funkcjonalnego.

Dodatkowo należy zauważyć, że potencjał współpracy w ramach tematycznych powiązań funkcjonalnych może wykraczać poza obszar transgraniczny, a nawet poza obecny obszar kwalifikowalny Programu. Wskazują na to m.in. wyniki wspomnianego wcześniej badania ESPON, a także zostało to dostrzeżone w „Analizie potrzeb i potencjału dla Programu Współpracy Transgranicznej Interreg Litwa-Polska 2021-2027” (*Needs and potential analysis for the cross-border Programme- INTERREG 2021-2027 between Lithuania and Poland*).

Pomimo tego, że obecnie na terenie objętym Programem nie ma zaobserwowanych obszarów funkcjonalnych, a relacje funkcjonalne są ograniczone, istnieje możliwość tworzenia takich obszarów oraz powiązań w przyszłości, głównie w dziedzinie turystyki i ochrony środowiska. Rozwiązanie problemów, które zostały zidentyfikowane w wyżej wymienionym raporcie, stworzenie wspólnych usług publicznych mogłoby dodatkowo ułatwić współpracę oraz zwiększyć zainteresowanie i przepływ obywateli przez granicę, co stanowiłoby podstawę dla współpracy funkcjonalnej.

Biorąc pod uwagę powyższe spostrzeżenia, jednym z głównych celów strategicznych Programu będzie wspieranie projektów o charakterze integracyjnym, które mają potencjał do tworzenia lub wzmacniania podstaw dla przyszłych obszarów funkcjonalnych oraz relacji na obszarze objętym Programem, a także w jego najbliższym otoczeniu. Ważną rolą Programu jest również przyczynianie się do kształtowania powiązań polsko-litewskich także poza ramami przyszłych projektów oraz budowanie potencjału dla współpracy na różnych poziomach społeczno-gospodarczych.

2. Wspólne potrzeby inwestycyjne oraz komplementarność i synergia z innymi programami finansowania

Program odnosi się do wspólnych wyzwań na obszarze przygranicznym Litwy i Polski oraz zapewnia komplementarność z głównymi programami operacyjnymi i krajowymi. Program jest komplementarny w stosunku do Programów Operacyjnych funduszy UE wdrażanych na Litwie i w Polsce, ponieważ odnosi się do głównych wyzwań, a współpraca transgraniczna jest kluczowym celem i środkiem do osiągnięcia planowanych wyników i rezultatów.

Komplementarność pomiędzy głównymi programami operacyjnymi realizowanymi w Polsce a programami Interreg jest zapewniona poprzez udział przedstawicieli instytucji krajowej oraz agencji regionalnych we Wspólnym Komitecie Monitorującym Program (KMP). Istotną rolę odgrywają przedstawiciele województw podlaskiego i warmińsko-mazurskiego, którzy są również zaangażowani we wdrażanie Regionalnych Programów Operacyjnych w obu województwach. Zakres interwencji programu nie będzie powielał się z głównymi programami operacyjnymi - zarówno krajowymi, jak i regionalnymi. Brak pokrywania się zakresu oddziaływania będzie weryfikowany na etapie oceny projektu. Dodatkowo koordynacja jest zapewniona w ramach samej Instytucji Krajowej poprzez współpracę i wymianę informacji z departamentami odpowiedzialnymi za poszczególne programy lub zajmującymi się kwestiami strategicznymi i komplementarności np. Departamentem Koordynacji Wdrażania Funduszy UE lub Departamentem Strategii.

Program będzie tworzył synergie z innymi programami Interreg realizowanymi na tym obszarze, zapewniając szerszą skalę inicjatyw i rozwiązań w zakresie współpracy transgranicznej i transnarodowej. Największe możliwości dla komplementarności i synergii zostały wykryte w realizacji Celów Szczegółowych, jednak wdrażanie Celu Polityki 2 i Celu Polityki 4 również ma ogromny potencjał.

Oba programy, **Interreg Europa Środkowa** i Interreg Litwa-Polska, będą udzielały wsparcia w ramach Celu Polityki 2 oraz Celu Szczegółowego 1, co zapewni komplementarność podejmowanych interwencji. Wspólne obszary oddziaływania obu programów to: ochrona i zachowanie przyrody i bioróżnorodności, redukcja wszelkich form zanieczyszczeń, gospodarka o obiegu zamkniętym oraz wspieranie lepszego zarządzania współpracą. Obszar Programu Interreg Europa Środkowa obejmuje w Polsce cały kraj, pokrywając się z polską częścią obszaru współpracy Interreg Litwa-Polska. Litwa nie jest włączona do obszaru Programu Interreg Europa Środkowa.

Ponadto pomiędzy Programem Interreg Litwa-Polska 2021-2027 a **Programem Interreg Europa** będzie zachodziła interakcja w zakresie wybranego w Programie Priorytetu 3, realizującego Cel Szczegółowy Interreg (f) - *Inne działania wspierające lepsze zarządzanie współpracą*. Wspólne obszary oddziaływania obejmują: rozwój i wdrażanie wspólnych programów, współpracę z pracodawcami, programy na rzecz inwestycji w miejsca pracy i wzrost gospodarczy, promowanie wymiany doświadczeń, dzielenie się najlepszymi praktykami, współpracę pomiędzy regionalnymi dostawcami publicznymi i prywatnymi. Obszar Programu obejmuje terytorium obu krajów, pokrywając się z obszarem współpracy Interreg Litwa-Polska.

Większość działań zaplanowanych w ramach Programu Interreg Litwa-Polska 2021-2027 jest komplementarna i spójna z logiką interwencji zaproponowaną w ramach **Programu Interreg Polska-Białoruś-Ukraina 2021-2027**. Oba Programy podkreślają rolę interwencji w tym obszarze, która może przyczynić się do integracji społeczności lokalnych, a tym samym do nawiązania

długofalowej współpracy. Obszar Programu Interreg Polska-Białoruś-Ukraina obejmuje całe województwo podlaskie, tj. subregiony białostocki i suwalski pokrywają się ze sobą.

Znaczna część działań zaplanowanych w ramach Programu Interreg Litwa-Polska jest komplementarna z logiką interwencji zaproponowaną w ramach **Programu Interreg Polska-Rosja 2021-2027**. Podejście przyjęte w ramach Celu Szczegółowego 1 uzupełnia się wzajemnie w kwestiach dotyczących budowania wzajemnego zaufania, w szczególności poprzez zachęcanie do działań międzyludzkich. Obszar programu obejmuje w Polsce całe terytorium województwa warmińsko-mazurskiego oraz subregiony województwa pomorskiego i podlaskiego. W przypadku podregionów ełckiego, suwalskiego i białostockiego pokrywa się on z Programem Interreg Litwa-Polska.

W oparciu o projekt logiki interwencji **Programu Interreg Litwa-Rosja**, będą istniały komplementarności w zakresie Celu Polityki 2, Celu Polityki 4 i Celu Szczegółowego 1, które są wybrane w ramach obu Programów. Programy będą się pokrywać w regionach Taurogów, Mariampola i Olity na Litwie.

Zakres interakcji **Programu Interreg Region Morza Bałtyckiego** z Programem Interreg Litwa-Polska można zaobserwować w przypadku Celu Polityki 2, oraz Celu Szczegółowego 1, zawartego w obu programach. Jednak w przypadku podejścia transnarodowego w ramach Programu Interreg Region Morza Bałtyckiego, które w granicach Celu Polityki 2 koncentruje się na zagadnieniach związanych ze zrównoważonym wykorzystaniem wody, gospodarką o obiegu zamkniętym, efektywnością energetyczną oraz zrównoważoną mobilnością miejską, priorytetowo potraktowano różne obszary interwencji. W ramach Celu Szczegółowego 1 komplementarność można zaobserwować w przypadku innych działań mających na celu wsparcie lepszego zarządzania współpracą. Obszar Programu Region Morza Bałtyckiego obejmuje terytoria obu krajów, pokrywając się z obszarem współpracy Programu Interreg Litwa-Polska.

3. Wnioski wyciągnięte z dotychczasowych doświadczeń

Okres trwania programu, 2021-2027, będzie czwartym zakresem dla Programu Współpracy Litwa-Polska. Ewaluacja Programu 2014-2020 potwierdziła, że w ramach Programu Współpracy Interreg V-A Litwa-Polska osiągnięto zrównoważone partnerstwo pomiędzy dwoma sąsiadującymi krajami, zarówno pod względem liczby beneficjentów, jak i ich budżetów. Po litewskiej stronie granicy największą liczbę kontaktów utworzyły organizacje z gmin miejskich Orany i Olita. Po stronie polskiej najwięcej partnerstw zawarli beneficjenci z dwóch powiatów położonych najbliżej granicy - podregionu suwalskiego i sejneńskiego. Jednak ogólnie rzecz biorąc, Program miał stosunkowo szeroki zasięg terytorialny, co jest czynnikiem brany pod uwagę w nadchodzącym okresie jego trwania.

Ze względu na duży udział obszarów wiejskich na granicy litewsko-polskiej, często powody współpracy wynikały z tego, że na danym obszarze występuje ten sam problem ale nie wspólny, gdzie współpraca transgraniczna jest niezbędna - szczególnie w zakresie zakupu sprzętu i infrastruktury. Współpraca nie zawsze była postrzegana jako aspekt przynoszący wartość dodaną, a w niektórych przypadkach współpraca z sąsiednim partnerem była nawet postrzegana jako obciążenie. Z tego powodu w nowym okresie programowania nacisk zostanie położony na działania typu *ludzie dla ludzi* oraz zapewnienie wsparcia w budowaniu połączonej społeczności transgranicznej poprzez wspólne wysiłki wszystkich zainteresowanych stron.

Ze względu na duży udział obszarów wiejskich na granicy litewsko-polskiej, często powody współpracy wynikały z tego, że na danym obszarze występuje ten sam problem, ale nie wspólny, gdzie współpraca transgraniczna jest niezbędna - szczególnie w zakresie zakupu sprzętu i infrastruktury. Współpraca nie zawsze była postrzegana jako aspekt przynoszący wartość dodaną, a w niektórych przypadkach współpraca z sąsiednim partnerem była nawet postrzegana jako obciążenie. Z tego powodu w nowym okresie programowania nacisk zostanie położony na działania typu "ludzie dla ludzi" oraz zapewnienie wsparcia w budowaniu połączonej społeczności transgranicznej poprzez wspólne wysiłki wszystkich zainteresowanych stron. Niemniej jednak, nawet jeśli dany problem można było rozwiązać osobno, partnerstwa przynosiły dodatkowe korzyści, takie jak poszerzenie horyzontów myślowych grup docelowych, bardziej skoordynowane promowanie obiektów dziedzictwa w ramach jednego szlaku oraz większe zaufanie i współpraca między społecznościami i profesjonalistami. Małe projekty wiązały się z większą liczbą kontaktów międzyludzkich i partnerskich niż duże projekty infrastrukturalne.

W okresie programowym 2014-2020 wyniki przeprowadzonej ewaluacji wykazały, że prawie połowę beneficjentów stanowiły nowo pozyskane instytucje publiczne, co zostało potraktowane jako czynnik sukcesu. W związku z tym, pozyskanie nowych instytucji jest jednym z celów okresu programowego 2021-2027. Planowany jest również udział małych organizacji w projektach finansowanych ze środków Programu.

Największe efekty działań w okresie programowym 2014-2020 osiągnięto w trzech tematach polityki: włączenie społeczne, ochrona przeciwpożarowa i ratownictwo, oraz turystyka; podczas gdy istnieje potrzeba zwiększenia ilości projektów związanych z transgranicznymi inicjatywami na rzecz zatrudnienia. O niewystarczającym zainteresowaniu realizacją projektów w ramach Priorytetu 2 Programu 2014-2020 „*Promowanie trwałego i wysokiej jakości zatrudnienia oraz wsparcie mobilności pracowników*” zdecydowało kilka czynników.

Obejmują one silniejsze ukierunkowanie projektu na tzw. działania miękkie niż na infrastrukturę, co zmniejszyło zainteresowanie niektórych organizacji, ograniczyło zakres działań, które mogły być realizowane. Wynikały także z przepisów dotyczących pomocy państwa oraz wykluczenia podmiotów prywatnych jako kwalifikujących się beneficjentów. W grę wchodziła również okoliczność zewnętrzna - poprawiająca się sytuacja na rynku pracy była czynnikiem powodującym mniejszy popyt oraz mniejsze zainteresowanie polityków. Biorąc to pod uwagę, priorytety i działania planowane do sfinansowania w okresie 2021-2027 były konsultowane z potencjalnymi interesariuszami Programu w ramach spotkań na Litwie i w Polsce, już na początku 2020 roku, celem lepszego sformułowania Programu.

Główne ustalenia Programu 2014-2020 dowiodły, że dostarczona przez projekty wartość dla społeczeństwa jest wyższa niż poniesione koszty. Projekty miały nieznacznie pozytywny wpływ na zasady horyzontalne (zrównoważony rozwój, równość szans i niedyskryminacja, równouprawnienie kobiet i mężczyzn); nie było jednak zbyt wielu projektów bezpośrednio ukierunkowanych na te kwestie. Uproszczone opcje kosztowe były najskuteczniejszymi środkami w zmniejszaniu obciążeń administracyjnych, wprowadzonymi w okresie programowym 2014-2020, w związku z czym planuje się ich kontynuację i rozszerzenie w okresie 2021-2027.

4. Wkład planowanych interwencji w strategii makroregionalne i dotyczące basenów morskich, zasady horyzontalne oraz inicjatywy UE

Zarówno Litwa, jak i Polska, a także Szwecja, Dania, Estonia, Finlandia, Niemcy i Łotwa uczestniczą w Strategii UE dla regionu Morza Bałtyckiego (SUERMB). Ma ona na celu wzmocnienie współpracy pomiędzy krajami regionu tak, aby osiągnąć trzy cele - ocalić morze, połączyć region i zwiększyć dobrobyt. Wspólnie uzgodniony plan działania dla SUERMB obejmuje szereg priorytetowych obszarów współpracy makroregionalnej, które odnoszą się do kluczowych wyzwań i możliwości regionu.

W okresie programowym 2014-2020 wkład do SUERMB był oceniany podczas procedury oceny wniosków o dofinansowanie. Podczas ewaluacji Programu 2014-2020 stwierdzono, że większość projektów wniosła wkład do Obszaru Polityki (OP) Zdrowie, OP Bezpieczeństwo i OP Turystyka.

Podobne podejście jest założone dla obecnego okresu programowego 2021-2027. Program nie finansuje bezpośrednio działań SUERMB, jednakże projekty planowane do wsparcia przyczynią się do realizacji różnych obszarów polityki (OP) dotyczących SUERMB, głównie „OP Turystyka”, „OP Bezpieczeństwo”, „OP Kultura”, „OP Zdrowie”, „OP Edukacja”, „OP Biogospodarka”. Wkład każdego projektu w SUERMB będzie oceniany podczas procedury ich wyboru.

Program zapewni na wszystkich etapach jego cyklu przestrzeganie zasad horyzontalnych (zrównoważonego rozwoju, równości szans i niedyskryminacji, równouprawnienia płci, Karty Praw Podstawowych UE) podczas procedur wyboru projektów oraz dalszych etapów monitorowania ich finansowania. Żadne z działań Programu nie jest planowane w kontekście inicjatywy UE „A New European Bauhaus” (*Nowy europejski Bauhaus*).

Podczas realizacji programu Instytucja Zarządzająca (IZ) i Instytucja Krajowa (IK) będą promować strategiczne wykorzystanie zamówień publicznych do wspierania celów polityki (w tym wysiłków w zakresie profesjonalizacji zmierzających do uzupełnienia braków w potencjale). Beneficjenci będą zachęceni do stosowania w większym stopniu kryteriów związanych z jakością i kosztami cyklu życia. Jeśli to możliwe, do procedur zamówień publicznych należy włączyć aspekty środowiskowe (np. kryteria zielonych zamówień publicznych) i społeczne, jak również zachęty do innowacji.

Pole tekstowe [50 000]

1.3. Uzasadnienie wyboru celów polityki oraz celów szczegółowych Interreg, odpowiadających im priorytetów, celów szczegółowych oraz form wsparcia, uwzględniających, w stosownych przypadkach, brakujące ogniwa w infrastrukturze transgranicznej

Podstawa prawna: art. 17(4)(c)

Tabela 1

Wybrany cel polityki lub wybrany cel specyficzny Interreg	Wybrany cel szczegółowy	Priorytet	Uzasadnienie wyboru

<p>2. Bardziej przyjazna dla środowiska, niskoemisyjna i przechodząca w kierunku gospodarki zeroemisyjnej oraz odporna Europa dzięki promowaniu czystej i sprawiedliwej transformacji energetycznej, zielonych i niebieskich inwestycji, gospodarki o obiegu zamkniętym, łagodzenia zmian klimatu i przystosowania się do nich, zapobiegania ryzyku i zarządzania ryzykiem, oraz zrównoważonej mobilności miejskiej (CP 2)</p>	<p>(vii) Wzmacnianie ochrony i zachowania przyrody, różnorodności biologicznej oraz zielonej infrastruktury, w tym na obszarach miejskich, oraz ograniczanie wszelkich rodzajów zanieczyszczenia</p>	<p>1. Promowanie dobrostanu środowiskowego</p>	<p>Ochrona środowiska jest kluczowym tematem dla unijnych, krajowych i regionalnych agend zrównoważonego rozwoju, a także ważną częścią strategii istotnych dla obszaru objętego Programem. Litewscy i polscy uczestnicy grup dyskusyjnych wskazywali na potrzebę walki z zanieczyszczeniem wody, odtworzenia terenów podmokłych oraz wspierania edukacji ekologicznej. Pod względem zwiększenia bioróżnorodności obszar objęty Programem jest wyjątkowy pod kątem terenów podmokłych. Po litewskiej stronie granicy znajdują się 3 obszary konwencji ramsarskiej o znaczeniu międzynarodowym (z 7 ogółem na Litwie), a po polskiej 5 (z 18 ogółem). Obszar objęty Programem mógłby wybić się na prowadzenie w zakresie wykorzystania swojej przyrody dla dobra wspólnego, dzięki stosunkowo czystemu powietrzu, wysokiemu poziomowi zalesienia, obszarom chronionym oraz zwiększeniu świadomości ekologicznej mieszkańców celem współpracy na rzecz ochrony przyrody. Inwestycje powinny podnieść jakość środowiskową zasobów wodnych, przynieść więcej i lepiej utrzymanych terenów zielonych, większą różnorodność biologiczną.</p>
<p>4. Europa o silniejszym wymiarze społecznym, bardziej sprzyjająca włączeniu społecznemu i wdrażająca Europejski filar praw socjalnych (CP 4)</p>	<p>(v) Zapewnianie równego dostępu do opieki zdrowotnej i wspieranie odporności systemów opieki zdrowotnej, w tym podstawowej opieki zdrowotnej, oraz wspieranie przechodzenia od opieki instytucjonalnej do opieki</p>	<p>2. Promowanie dobrostanu fizycznego, emocjonalnego i kulturowego</p>	<p>Jakość i dostępność opieki zdrowotnej ma oczywisty wpływ na ogólny stan zdrowia i dobrobyt obywateli. Wyższe niż średnia UE wskaźniki umieralności, z przyczyn którym można zapobiegać i które można leczyć, na obszarze transgranicznym stanowią wezwanie do bliższej współpracy w tym zakresie. Pandemia COVID-19 wywarła szczególną presję na zdrowie psychiczne mieszkańców, dodatkowo utrudniając utrzymanie połączeń transgranicznych i rozdzielając społeczności. Zmieniający się charakter obszaru objętego Programem (wg typologii miejsko-wiejskiej EUROSTATU) oraz dalszy rozwój placówek medycznych stwarza zapotrzebowanie na rozwój mobilnych usług zdrowotnych. Zmiany demograficzne, starzenie się społeczeństwa, w szczególności na obszarze objętym Programem, wywierają coraz większą presję na władze lokalne i usługodawców w zakresie zapewnienia dostępnej i</p>

	rodzinnej i środowiskowej.		wysokiej jakości opieki zdrowotnej dla różnych grup społecznych na obszarze transgranicznym..
	(vi) Wzmacnianie roli kultury i zrównoważonej turystyki w rozwoju gospodarczym, włączeniu społecznym i innowacjach społecznych	2. Promowanie dobrostanu fizycznego, emocjonalnego i kulturowego	<p>Istnieje wiele wspólnych elementów dziedzictwa kulturowego i historycznego, wspólnych tradycji kulinarnych i innych działań, dobrze rozwiniętych ośrodków wypoczynkowych oraz SPA, na obszarze objętym Programem. Jeziora, rzeki, różnorodne krajobrazy, parki, lasy, które pokrywają około 30% obszaru objętego Programem, mogą przyciągnąć większą liczbę turystów. Zasoby te mogą być lepiej wykorzystane dla celów kulturalnych i zrównoważonej turystyki oraz przyczynić się do rozwoju społecznego i gospodarczego obszaru objętego Programem.</p> <p>Badanie KE dotyczące obszarów funkcjonalnych wykazało, że obszar ten jest dla turystyki stosunkowo mało znany, istnieje niewiele informacji na platformach opiniotwórczych, brak jest współpracy pomiędzy publicznymi instytucjami turystycznymi Polski i Litwy a organizatorami turystyki, brak jest umiejętności zarządzania i marketingu wśród specjalistów w dziedzinie turystyki. Rozwój turystyki na obszarze objętym Programem powinien być jednak realizowany z poszanowaniem dziedzictwa i zasobów naturalnych, wymiaru społecznego oraz bez nastawienia na turystykę masową.</p> <p>Do czasu pandemii COVID-19 liczba turystów na obszarze objętym Programem stale rosła. Od 2012 do 2019 roku liczba ta zwiększyła się o 66,7%, osiągając ponad 2 mln osób rocznie, jednak potem spadła, gdyż liczba zagranicznych podróżnych, ze względu na sytuację pandemiczną i stosowane ograniczenia, znacząco się zmniejszyła. Branża turystyczna została poważnie dotknięta przez pandemię i wymaga interwencji publicznych dla przywrócenia wzrostu. Powoduje to zagrożenie dla już funkcjonujących połączeń transgranicznych oraz aktywności sezonowych.</p>
Cel specyficzny Interreg „Lepsze zarządzanie współpracą”	ISO (c) Budowanie wzajemnego zaufania, w szczególności poprzez wspieranie działań ułatwiających kontakty międzyludzkie	3. Wzmacnianie współpracy pomiędzy lokalnymi zainteresowanymi stronami	<p>Program ma na celu wspieranie różnych działań oddolnych oraz zachęcanie do współpracy międzyludzkiej.</p> <p>Program Współpracy Transgranicznej Litwa - Polska 2014-2020 z powodzeniem wspierał różne projekty współpracy na małą skalę i istnieje potrzeba kontynuowania promocji współpracy lokalnych podmiotów.</p> <p>Umowa w sprawie dokumentacji granicznej określającej przebieg linii granicy państwowej między Rzeczpospolitą Polską a Republiką Litewską (z 2019 roku) wskazuje, że chociaż nie ma szczególnych geograficznych/fizycznych barier granicznych, które utrudniałyby współpracę, istnieje</p>

			<p>kilka przeszkód natury kulturowej związanych z postawami społecznymi wobec sąsiadów, czy różnicami językowymi.</p> <p>Jest to szansa dla mniejszych partnerów na realizację działań międzyludzkich, przyczyniających się również do budowania potencjału administracji lokalnej w zakresie podnoszenia świadomości i łączenia mieszkańców.</p> <p>Organizacje samorządowe będą miały możliwość dotarcia do różnych partnerów celem promowania współpracy transgranicznej i nawiązywania kontaktów między instytucjami.</p> <p>Potencjał do przyciągnięcia organizacji pozarządowych nie jest w pełni wykorzystany, jednak istnieje wiele organizacji w obszarze tematycznym programu, które mogą przyłączyć się do działań. W ramach tego priorytetu Program będzie zachęcał do uczestnictwa i promował zaangażowanie obywateli, jak również świadomość dotyczącą konieczności podejmowania współpracy transgranicznej.</p> <p>Udział w życiu politycznym na obszarze przygranicznym jest niski, a działania zaplanowane w ramach tego priorytetu spowodują zainteresowanie mieszkańców sprawami lokalnymi oraz działalnością władz miejscowych i regionalnych obszaru przygranicznego.</p>
	<p>ISO (f) inne działania wspierające lepsze zarządzanie współpracą</p>	<p>3. Wzmacnianie współpracy między lokalnymi zainteresowanymi stronami</p>	<p>Program ma na celu wspieranie wymiany dobrych praktyk oraz doświadczeń między instytucjami publicznymi, w różnych obszarach działalności.</p> <p>Uczestnicy grup dyskusyjnych wskazywali na wiele potrzeb dotyczących budowy potencjału instytucji publicznych w obszarze społecznym: ograniczenia wykluczenia społecznego, rozwoju usług społecznych, potrzeb społecznych osób z niepełnosprawnościami..</p> <p>W zakresie edukacji uczestnicy grup dyskusyjnych wskazywali na potrzebę inwestowania we wspólne działania związane polityką w zakresie wszystkich form edukacji, zapewnienia szkoleń i przekwalifikowania niezbędnego na rynku pracy, cyfryzacji edukacji itp.</p> <p>Umiejętności informatyczne obywateli są niższe od średniej UE: w 2019 r. tylko 44% dorosłych obywateli Polski posiadało podstawowe lub wyższe umiejętności IT (średnia litewska - 56%, średnia UE - 58%). Ponadto w ramach tego priorytetu partnerzy będą zachęceni do realizacji działań w ramach tematu cyfryzacji, który jest nierówno traktowany na obszarze objętym programem. Jest to szansa dla władz lokalnych aby wdrożyć polityki, które mogą istotnie wpłynąć na społeczności transgraniczne i</p>

			mogą stanowić podstawę dla przyszłej współpracy w tym obszarze.
--	--	--	---

2. Priorytety [300]

Podstawa prawna: art. 17(4)(d) i (e)

2.1 Nazwa priorytetu (należy powtórzyć dla każdego priorytetu)

Podstawa prawna: art. 17(4)(d)

Priorytet 1. Promowanie dobrostanu środowiskowego

2.1.1. Cel szczegółowy (SO) (powtarzany dla każdego wybranego celu szczegółowego, dla priorytetów innych niż pomoc techniczna (PT))

SO (vii) Wzmacnianie ochrony i zachowania przyrody, różnorodności biologicznej oraz zielonej infrastruktury, w tym na obszarach miejskich, oraz ograniczanie wszelkich rodzajów zanieczyszczenia

Podstawa prawna: art. 17(4)(e)

2.1.2. Powiązane rodzaje działań i ich oczekiwany wkład w realizację podanych celów szczegółowych a także w strategię makroregionalną oraz strategię dotyczące obszarów morskich, w stosownych przypadkach

Podstawa prawna: art. 17(4)(e)(i) oraz 17(9)(c)(ii)

Oczekiwany wkład w realizację celu szczegółowego

Po pierwsze, Program poprawi możliwości zainteresowanych stron w dziedzinie ochrony przyrody, zachowania bioróżnorodności, redukcji zanieczyszczeń i rozwoju zielonej infrastruktury poprzez wspieranie wymiany doświadczeń. Po drugie, Program przyczyni się do wzrostu świadomości ekologicznej poprzez różne działania informacyjne i edukacyjne, w tym poprzez wykorzystanie obszarów chronionych dla zrównoważonej turystyki i edukacji. Po trzecie, Program ma na celu wspieranie i udoskonalanie zielonej infrastruktury. . Będzie to również uzupełnieniem działań realizowanych w ramach Celu Szczegółowego dotyczącego turystyki i kultury. Po czwarte, Program przewiduje wspólne działania służące ograniczeniu różnych form zanieczyszczenia wód..

Projekty w ramach tego celu szczegółowego potencjalnie przyczynią się do działań w kilku Obszarach Polityki SUERMB, którymi mogą być „Oś Priorytetowa Biogospodarka”, „Oś Priorytetowa Turystyka” i prawdopodobnie inne.

Powiązane rodzaje działań

- wymiana doświadczeń w zakresie polityk realizowanych w dziedzinie ochrony przyrody, zachowania bioróżnorodności, redukcji zanieczyszczeń, rozwoju zielonej infrastruktury;
- wspólne działania oraz współpraca w zakresie edukacji ekologicznej i podnoszenia świadomości;
- adaptacja obszarów chronionych na potrzeby zrównoważonej turystyki i edukacji;

- utrzymanie oraz poprawa stanu zielonych przestrzeni publicznych na obszarach wiejskich i miejskich;
- wspólne działania na rzecz zmniejszenia zanieczyszczenia wody (pestycydy, metale ciężkie, inne zanieczyszczenia), w tym zanieczyszczenia wody w zlewniach rzek;
- wspólne opracowywanie pilotażowych rozwiązań w zakresie wody i ścieków;
- współpraca i wspólne działania identyfikujące oraz wzmacniające powiązania funkcjonalne i/lub obszary w zakresie ochrony środowiska i ochrony przyrody, na obszarze objętym Programem i w jego najbliższym otoczeniu, zwiększające zakres pozytywnego wpływu na środowisko w obszarze transgranicznym.

2.1.3 Wskaźniki

Podstawa prawna: art. 17(4)(e)(ii) oraz 17(9)(c)(iii)

Tabela 2: Wskaźniki produktu

Priorytet	Cel szczegółowy	Identyfikator [5]	Wskaźnik	Jednostka miary [255]	Cel pośredni (2024) [200]	Cel końcowy (2029) [200]
1	1.1	116	Wspólnie opracowane rozwiązania	Rozwiązanie	2	10
1	1.1	87	Organizacje współpracujące transgranicznie	Organizacja	14	42

Tabela 3: Wskaźniki rezultatu

Priorytet	Cel szczegółowy	Identyfikator	Wskaźnik	Jednostka miary	Dane wyjściowe	Rok odniesienia	Cel końcowy (2029)	Źródło danych	Uwagi
1	1.1	104	Rozwiązania zastosowane lub udoskonalone przez organizacje	Rozwiązanie	0	2020	8	Raporty z postępów w realizacji projektów / ankiety	
1	1.1	84	Organizacje współpracujące transgranicznie po zakończeniu projektu	Organizacja	0	2020	40	Raporty z postępów w realizacji projektów / ankiety	

2.1.4. Główne grupy docelowe

Podstawa prawna: art. 17(3)(e)(iii) oraz 17(9)(c)(iv)

Pole tekstowe [7 000]

Główne typy beneficjentów, którzy mogą być finansowani w ramach niniejszego Celu Szczegółowego, to:

- władze lokalne, regionalne i krajowe;
- organy publiczne i podmioty prawa publicznego;
- stowarzyszenia;
- organizacje pozarządowe;
- Europejskie Ugrupowania Współpracy Terytorialnej (EUWT).

Głównymi grupami docelowymi tego Celu Szczegółowego są społeczności lokalne, osoby odwiedzające Obszar i turyści, a także MŚP itp.

2.1.5. Wskazanie konkretnych terytoriów objętych pomocą, w tym planowanego wykorzystania zintegrowanych instrumentów terytorialnych (ZIT), rozwoju lokalnego kierowanego przez społeczność (RLKS) lub innych narzędzi terytorialnych

Podstawa prawna: art. 17(4)(e)(iv)

Pole tekstowe [7 000]

W ramach Programu nie przewiduje się wykorzystania żadnych z wymienionych narzędzi terytorialnych.

2.1.6. Planowane wykorzystanie instrumentów finansowych

Podstawa prawna: art. 17(4)(e)(v)

Pole tekstowe [7 000]

Ze względu na planowany zakres interwencji (głównie działania miękkie koncentrujące się na wzmacnianiu współpracy i dzieleniu się nowymi wspólnymi rozwiązaniami) potencjalnych beneficjentów (m.in. brak MŚP), grup docelowych oraz raczej niewielki budżet, projekty nie będą generować przychodów netto, tj. dodatkowe przychody z projektu nie przekroczą kosztów. Program nie przewiduje wykorzystania instrumentów finansowych.

2.1.7. Indykatywny podział środków programu UE według rodzaju interwencji

Podstawa prawna: art. 17(4)(e)(vi) oraz 17(9)(c)(v)

Tabela 4: Wymiar 1 – zakres interwencji

Nr priorytetu	Fundusz	Cel Szczegółowy	Kod	Kwota (EUR)
1	EFRR	1.1	46 Wsparcie dla podmiotów, które świadczą usługi wspierające gospodarkę niskoemisyjną i odporność na zmiany klimatu, w tym działania w zakresie zwiększania świadomości	1 266 500
1	EFRR	1.1	59 Działania w zakresie przystosowania się do zmian klimatu oraz zapobieganie ryzykom związanym z klimatem i zarządzanie nimi: pożary (w tym zwiększanie świadomości, ochrona ludności i systemy zarządzania klęskami żywiołowymi i katastrofami, infrastruktura i podejście ekosystemowe)	2 533 000
1	EFRR	1.1	60 Działania w zakresie przystosowania się do zmian klimatu oraz zapobieganie ryzykom związanym z klimatem i zarządzanie nimi: inne ryzyka, np. burze i susze (w tym zwiększanie świadomości, ochrona ludności i systemy zarządzania klęskami żywiołowymi i katastrofami, infrastruktura i podejście ekosystemowe)	2 533 000
1	EFRR	1.1	61 Zapobieganie ryzykom naturalnym niezwiązanym z klimatem (na przykład trzęsienia ziemi) oraz wywołanym działalnością człowieka (na przykład awarie przemysłowe) i zarządzanie ryzykami w tym zakresie, w tym zwiększanie świadomości, ochrona ludności i systemy zarządzania klęskami żywiołowymi i katastrofami, infrastruktura i podejście ekosystemowe	2 533 000
1	EFRR	1.1	71 Promowanie wykorzystania materiałów pochodzących z recyklingu jako surowców	633 250
1	EFRR	1.1	78 Ochrona, regeneracja i zrównoważone wykorzystanie obszarów Natura 2000	1 266 500
1	EFRR	1.1	79 Ochrona przyrody i różnorodności biologicznej, dziedzictwo naturalne i zasoby naturalne, zielona i niebieska infrastruktura	1 899 750

Tabela 5: Wymiar 2 – Forma finansowania

Nr priorytetu	Fundusz	Cel szczegółowy	Kod	Kwota (w EUR)
1	EFRR	1.1	01	12 665 000

Tabela 6: Wymiar 3 – terytorialny mechanizm realizacji i ukierunkowanie terytorialne

Nr priorytetu	Fundusz	Cel szczegółowy	Kod	Kwota (w EUR)
1	EFRR	1.1	18	12 665 000

2.2 Nazwa priorytetu (powtarzana dla każdego priorytetu)

Priorytet 2. Promowanie dobrostanu fizycznego, emocjonalnego i kulturowego

2.2.1. Cel szczegółowy (SO) (powtarzany dla każdego wybranego celu szczegółowego, dla priorytetów innych niż pomoc techniczna (PT))

SO (v) Zapewnianie równego dostępu do opieki zdrowotnej i wspieranie odporności systemów opieki zdrowotnej, w tym podstawowej opieki zdrowotnej, oraz wspieranie przechodzenia od opieki instytucjonalnej do opieki rodzinnej i środowiskowej.

2.2.2. Powiązane rodzaje działań i ich oczekiwany wkład w realizację podanych celów szczegółowych a także w strategię makroregionalną oraz strategię dotyczące obszarów morskich, w stosownych przypadkach

Oczekiwany wkład w realizację celu szczegółowego

Po pierwsze, Program przyczyni się do równego dostępu do opieki zdrowotnej poprzez wspieranie wspólnego rozwoju lub modernizacji usług zdrowotnych, koncentrując się głównie na mniejszych instytucjach ochrony zdrowia na przygranicznych obszarach wiejskich, które również powinny skorzystać z Programu. Rozwój ten zakłada wzmocnienie personelu medycznego i pomocniczego, wolontariuszy, a także uzupełnienie braków potrzebnego sprzętu. Po drugie, rozwój mobilnych usług zdrowotnych spowoduje poprawę dostępu do opieki zdrowotnej. Po trzecie, Program będzie szczególnie koncentrował się na zdrowiu psychicznym i będzie wspierał współpracę w tym zakresie. Po czwarte, aktywne i zdrowe starzenie się jest kolejnym kluczowym obszarem wspieranym w ramach Programu..

Projekty w ramach tego Celu Szczegółowego Programu potencjalnie przyczynią się do działań w ramach SUERMB „Oś Priorytetowa Zdrowie”.

Powiązane rodzaje działań

- wspólny rozwój lub modernizacja usług opieki zdrowotnej, usług opieki długoterminowej, infolinii pomocowych, usług on-line związanych ze zdrowiem, usług ratownictwa medycznego, wspólne szkolenia dla personelu medycznego, pomocniczego i wolontariuszy;
- wspólne działania oraz współpraca sprzyjające aktywnemu i zdrowemu starzeniu się;
- rozwój mobilnych usług opieki zdrowotnej;
- wspólne działania oraz współpraca w dziedzinie zdrowia psychicznego.

2.2.3 Wskaźniki

Tabela 2: Wskaźniki produktu

Priorytet	Cel szczegółowy	Identyfikator [5]	Wskaźnik	Jednostka miary [255]	Cel pośredni (2024) [200]	Cel końcowy (2029) [200]
2	2.1	69	Możliwości nowych lub zmodernizowanych zakładów opieki zdrowotnej	Osoby/rok	0	12 186
2	2.1	87	Organizacje współpracujące transgranicznie	Organizacja	9	28
2	2.1	116	Wspólnie opracowane rozwiązania	Rozwiązanie	1	7

Tabela 3: Wskaźniki rezultatu

Priorytet	Cel szczegółowy	Identyfikator	Wskaźnik	Jednostka miary	Dane wyjściowe	Rok odniesienia	Cel końcowy (2029)	Źródło danych	Uwagi
2	2.1	73	Roczna liczba osób korzystających z nowych lub zmodernizowanych obiektów służby zdrowia	Użytkownicy/rok	0	2020	1827	Raporty z postępów w realizacji projektów / ankiety	
2	2.1	84	Organizacje współpracujące transgranicznie po zakończeniu projektu	Organizacja	0	2020	27	Raporty z postępów w realizacji projektów / ankiety	
2	2.1	104	Rozwiązania zastosowane lub udoskonalone przez organizacje	Rozwiązanie	0	2020	5	Raporty z postępów w realizacji projektów / ankiety	

2.2.4. Główne grupy docelowe

Pole tekstowe [7 000]

Główne typy beneficjentów, którzy mogą być finansowani w ramach niniejszego Celu Szczegółowego, to:

- władze lokalne, regionalne i krajowe;
- organy publiczne i podmioty prawa publicznego;
- stowarzyszenia;
- organizacje pozarządowe;
- Europejskie Ugrupowania Współpracy Terytorialnej (EUWT).

Głównymi grupami docelowymi tego Celu Szczegółowego są społeczności lokalne, osoby odwiedzające Obszar i turyści, a także MŚP itp.

2.2.5. Wskazanie konkretnych terytoriów objętych pomocą, w tym planowanego wykorzystania zintegrowanych instrumentów terytorialnych (ZIT),

rozwoju lokalnego kierowanego przez społeczność (RLKS) lub innych narzędzi terytorialnych

Pole tekstowe [7 000]

W ramach Programu nie przewiduje się wykorzystania żadnych z wymienionych narzędzi terytorialnych.

2.2.6. Planowane wykorzystanie instrumentów finansowych

Pole tekstowe [7 000]

Ze względu na planowany zakres interwencji (głównie działania miękkie koncentrujące się na wzmacnianiu współpracy i dzieleniu się nowymi wspólnymi rozwiązaniami) potencjalnych beneficjentów (m.in. brak MŚP), grupy docelowe oraz raczej niewielki budżet, projekty nie będą generować przychodów netto, tj. dodatkowe przychody z projektu nie przekroczą kosztów. Program nie przewiduje wykorzystania instrumentów finansowych.

2.2.7. Indykacyjny podział środków programu UE według rodzaju interwencji

Tabela 4: Wymiar 1 – zakres interwencji

Nr priorytetu	Fundusz	Cel szczegółowy	Kod	Kwota (w EUR)
Nr priorytetu	Fundusz	Cel Szczegółowy	Kod	Kwota (EUR)
2	ERDF	2.1	129 Wyposażenie opieki zdrowotnej	2 533 000
2	ERDF	2.1	130 Aktywa ruchome opieki zdrowotnej	1 688 667
2	ERDF	2.1	160 Działania na rzecz poprawy dostępności, efektywności i odporności systemów opieki zdrowotnej (z wyłączeniem infrastruktury)	1 688 668
2	ERDF	2.1	173 Wzmacnianie zdolności instytucjonalnych instytucji publicznych i zainteresowanych stron do wdrażania projektów i inicjatyw w zakresie współpracy terytorialnej w kontekście transgranicznym, transnarodowym, morskim i międzyregionalnym	2 533 000

Tabela 5: Wymiar 2 – Forma finansowania

Nr priorytetu	Fundusz	Cel szczegółowy	Kod	Kwota (w EUR)
2	EFRR	2.1	01	8 443 335

Tabela 6: Wymiar 3 – terytorialny mechanizm realizacji i ukierunkowanie terytorialne

Nr priorytetu	Fundusz	Cel szczegółowy	Kod	Kwota (w EUR)
2	EFRR	2.1	18	8 443 335

2.3.1. Cel szczegółowy (SO) (powtarzany dla każdego wybranego celu szczegółowego, dla priorytetów innych niż pomoc techniczna (PT))

SO (vi) Wzmacnianie roli kultury i zrównoważonej turystyki w rozwoju gospodarczym, włączeniu społecznym i innowacjach społecznych

2.3.2. Powiązane rodzaje działań i ich oczekiwany wkład w realizację podanych celów szczegółowych a także w strategię makroregionalną oraz strategię dotyczące obszarów morskich, w stosownych przypadkach

Oczekiwany wkład w realizację celu szczegółowego

Rola kultury i zrównoważonej turystyki w rozwoju gospodarczym, integracji i innowacjach społecznych zostanie wzmocniona na kilka sposobów. Po pierwsze, Program będzie wspierał rozpoznawalność i przyczyni się do zwiększenia widoczności obszaru transgranicznego jako destynacji turystycznej. Po drugie, Program ułatwi wykorzystanie dziedzictwa kulturowego i przyrodniczego dla rozwoju wspólnych produktów i usług kulturalnych i turystycznych, szczególnie tych związanych ze zrównoważoną turystyką, w tym tworzenie wspólnych szlaków turystycznych. Po trzecie, Program będzie wykorzystywał dziedzictwo nie tylko dla celów turystycznych, ale także dla innych celów społeczności lokalnych w wymiarze społecznych, edukacyjnych etc. Po czwarte, wspierana będzie infrastruktura i inne inwestycje w zrównoważoną turystykę. Program planuje wspierać działania, które przyczynią się do rozwoju turystycznego transgranicznego obszaru funkcjonalnego, zgodnie z założeniami studium KE.

Projekty w ramach tego Celu Szczegółowego potencjalnie przyczynią się do działań w kilku obszarach polityki SUERMB, którymi mogą być „Oś Priorytetowa Turystyka”, „Oś Priorytetowa Kultura” i prawdopodobnie inne.

Powiązane rodzaje działań

- rozwój wspólnych strategii marketingowych oraz ich wdrażanie;
- rozwój wspólnych szlaków turystycznych i kulturowych;
- wspólne imprezy i wydarzenia kulturalne, w tym poszukiwanie partnerów po drugiej stronie granicy z podobnymi inicjatywami;
- rozwój wspólnych produktów turystycznych i kulturowych;
- zrównoważony rozwój dziedzictwa naturalnego i kulturowego, w tym wartości niematerialnych, dla potrzeb turystyki i społeczności (społecznych, edukacyjnych, kulturalnych);

- wspólne inicjatywy w zakresie utrzymania i rewitalizacji obiektów dziedzictwa kulturowego i przyrodniczego;
- współpraca i wspólne działania wdrażające koncepcję turystycznego transgranicznego obszaru funkcjonalnego zaproponowaną w studium Komisji Europejskiej „Identyfikacja kluczowych elementów turystycznego transgranicznego obszaru funkcjonalnego na pograniczu litewsko-polskim”.

2.3.3 Wskaźniki

Tabela 2: Wskaźniki produktu

Priorytet	Cel szczegółowy	Identyfikator [5]	Wskaźnik	Jednostka miary [255]	Cel pośredni (2024) [200]	Cel końcowy (2029) [200]
2	2.2	77	Liczba obiektów kulturalnych i turystycznych objętych wsparciem	Obiekty kulturalne i turystyczne	0	19
2	2.2	87	Organizacje współpracujące transgranicznie	Organizacja	14	42
2	2.2	116	Wspólnie opracowane rozwiązania	Rozwiązanie	2	10

Tabela 3: Wskaźniki rezultatu

Priorytet	Cel szczegółowy	Identyfikator	Wskaźnik	Jednostka miary	Dane wyjściowe	Rok odniesienia	Cel końcowy (2029)	Źródło danych	Uwagi
2	2.2	77	Liczba obiektów kulturalnych i turystycznych objętych wsparciem	Odwiedzający/rok	215 479	2019	247 800	Raporty z postępów w realizacji projektu w ankiety	
2	2.2	84	Organizacje współpracujące transgranicznie po zakończeniu projektu	Organizacja	0	2020	40	Raporty z postępów w realizacji projektu w ankiety	
2	2.2	104	Rozwiązania zastosowane lub udoskonalone przez organizacje	Rozwiązanie	0	2020	8	Raporty z postępów w realizacji projektu w ankiety	

2.3.4. Główne grupy docelowe

Pole tekstowe [7 000]

Główne typy beneficjentów, którzy mogą być finansowani w ramach niniejszego Celu Szczegółowego, to:

- władze lokalne, regionalne i krajowe;

- organy publiczne i podmioty prawa publicznego;
- stowarzyszenia;
- organizacje pozarządowe;
- Europejskie Ugrupowania Współpracy Terytorialnej (EUWT).

Głównymi grupami docelowymi tego Celu Szczegółowego są społeczności lokalne, osoby odwiedzające Obszar i turyści, a także MŚP itp.

2.3.5. Wskazanie konkretnych terytoriów objętych pomocą, w tym planowanego wykorzystania zintegrowanych instrumentów terytorialnych (ZIT), rozwoju lokalnego kierowanego przez społeczność (RLKS) lub innych narzędzi terytorialnych

Pole tekstowe [7 000]

W ramach Programu nie przewiduje się wykorzystania żadnych z wymienionych narzędzi terytorialnych.

2.3.6. Planowane wykorzystanie instrumentów finansowych

Pole tekstowe [7 000]

Ze względu na planowany zakres interwencji (głównie działania miękkie koncentrujące się na wzmacnianiu współpracy i dzieleniu się nowymi wspólnymi rozwiązaniami) potencjalnych beneficjentów (m.in. brak MŚP), grup docelowych oraz raczej niewielki budżet, projekty nie będą generować przychodów netto, tj. dodatkowe przychody z projektu nie przekroczą kosztów. Program nie przewiduje wykorzystania instrumentów finansowych.

2.3.7. Indykatorywny podział środków programu UE według rodzaju interwencji

Tabela 4: Wymiar 1 – zakres interwencji

Nr priorytetu	Fundusz	Cel szczegółowy	Kod	Kwota (w EUR)
Nr priorytetu	Fundusz	Cel Szczegółowy	Kod	Kwota (EUR)
2	EFRR	2.2	165 Ochrona, rozwój i promowanie publicznych walorów turystycznych i usług turystycznych	4 432 750
2	EFRR	2.2	166 Ochrona, rozwój i promowanie dziedzictwa kulturowego i usług w dziedzinie kultury	4 432 750
2	EFRR	2.2	167 Ochrona, rozwój i promowanie dziedzictwa naturalnego i ekoturystyki poza obszarami Natura 2000	3 799 500

Tabela 5: Wymiar 2 – Forma finansowania

Nr priorytetu	Fundusz	Cel szczegółowy	Kod	Kwota (w EUR)
2	EFRR	2.2	01	12 665 000

Tabela 6: Wymiar 3 – terytorialny mechanizm realizacji i ukierunkowanie terytorialne

Nr priorytetu	Fundusz	Cel szczegółowy	Kod	Kwota (w EUR)
2	EFRR	2.2	18	12 665 000

2.4 Nazwa priorytetu (powtarzana dla każdego priorytetu)

Priorytet 3. Wzmacnianie współpracy między lokalnymi zainteresowanymi stronami

2.4.1. Cel szczegółowy (SO) (powtarzany dla każdego wybranego celu szczegółowego, dla priorytetów innych niż pomoc techniczna (PT))

ISO (c) Budowanie wzajemnego zaufania, w szczególności poprzez wspieranie działań ułatwiających kontakty międzyludzkie

2.4.2. Powiązane rodzaje działań i ich oczekiwany wkład w realizację podanych celów szczegółowych a także w strategię makroregionalną oraz strategię dotyczące obszarów morskich, w stosownych przypadkach

Oczekiwany wkład w realizację celu szczegółowego

Program przyczyni się do budowania wzajemnego zaufania poprzez zachęcanie do podejmowania różnych działań bezpośrednich typu *people-to-people*. Po pierwsze, promowane będą różne inicjatywy, takie jak konferencje, warsztaty itp. wzmacniające tworzenie sieci kontaktów i współpracę lokalnych interesariuszy. Po drugie, Program będzie wspierał wspólne budowanie potencjału, wydarzenia i działania kulturalne. Po trzecie, Program zakłada wzmocnienie zaangażowania obywateli w proces podejmowania decyzji i egzekwowania prawa poprzez udział organizacji społeczności lokalnych. Po czwarte, Program przyczyni się do działań o charakterze bezpośrednim poprzez promowanie sportu i zdrowego stylu życia wśród społeczności transgranicznych.

Projekty w ramach tego celu szczegółowego potencjalnie przyczynią się do działań w kilku obszarach polityki SUERMB, którymi mogą być „Oś Priorytetowa Bezpieczeństwo”, „Oś Priorytetowa Kultura” i prawdopodobnie inne.

Powiązane rodzaje działań

- realizacja inicjatyw (konferencje, warsztaty itp.), mających na celu wzmocnienie zdolności lokalnych podmiotów do tworzenia sieci kontaktów i współpracy;
- wspólne szkolenia i inne działania na rzecz budowania potencjału;
- wspólne imprezy i wydarzenia kulturalne;

- działania wspierające zaangażowanie obywateli w podejmowanie decyzji, partycypację polityczną, wzmacnianie organizacji społeczności lokalnych, wzmacnianie potencjału obywateli i ich zaangażowania;
- zakup niewielkiego sprzętu oraz niewielkiej skali inwestycje niezbędne dla współpracy i zrównoważonych działań;
- promocja sportu i zdrowego stylu życia wśród społeczności przygranicznych.

2.4.3 Wskaźniki

Tabela 2: Wskaźniki produktu

Priorytet	Cel szczegółowy	Identyfikator [5]	Wskaźnik	Jednostka miary [255]	Cel pośredni (2024) [200]	Cel końcowy (2029) [200]
3	3.1	81	Uczestnictwo we wspólnych działaniach transgranicznych	Uczestnictwo	47	210
3	3.1	115	Wspólnie organizowane transgraniczne wydarzenia o charakterze publicznym	Wydarzenia	6	31
3	3.1	87	Organizacje współpracujące transgranicznie	Organizacja	11	33

Tabela 3: Wskaźniki rezultatu

Priorytet	Cel szczegółowy	Identyfikator	Wskaźnik	Jednostka miary	Dane wyjściowe	Rok odniesienia	Cel końcowy (2029)	Źródło danych	Uwagi
3	3.1	85	Uczestnictwo we wspólnych działaniach transgranicznych, po zakończeniu projektu	Uczestnictwo	0	2020	52	ankiety	
3	3.1	84	Organizacje współpracujące transgranicznie po zakończeniu projektu	Organizacja	0	2020	31	Raporty z postępów w realizacji projektów w ankiety	

2.4.4. Główne grupy docelowe

Pole tekstowe [7 000]

Główne typy beneficjentów, którzy mogą być finansowani w ramach niniejszego Celu Szczegółowego, to:

- władze lokalne, regionalne i krajowe;
- organy publiczne i podmioty prawa publicznego;
- stowarzyszenia;
- organizacje pozarządowe;
- Europejskie Ugrupowania Współpracy Terytorialnej (EUWT).

Głównymi grupami docelowymi tego Celu Szczegółowego są społeczności lokalne, osoby odwiedzające Obszar i turyści, a także MŚP itp.

2.4.5. Wskazanie konkretnych terytoriów objętych pomocą, w tym planowanego wykorzystania zintegrowanych instrumentów terytorialnych (ZIT), rozwoju lokalnego kierowanego przez społeczność (RLKS) lub innych narzędzi terytorialnych

Pole tekstowe [7 000]

W ramach Programu nie przewiduje się wykorzystania żadnych z wymienionych narzędzi terytorialnych.

2.4.6. Planowane wykorzystanie instrumentów finansowych

Pole tekstowe [7 000]

Ze względu na planowany zakres interwencji (głównie działania miękkie koncentrujące się na wzmacnianiu współpracy i dzieleniu się nowymi wspólnymi rozwiązaniami) potencjalnych beneficjentów (m.in. brak MŚP), grup docelowych oraz raczej niewielki budżet, projekty nie będą generować przychodów netto, tj. dodatkowe przychody z projektu nie przekroczą kosztów. Program nie przewiduje wykorzystania instrumentów finansowych.

2.4.7. Indykatywny podział środków programu UE według rodzaju interwencji

Tabela 4: Wymiar 1 – zakres interwencji

Nr priorytetu	Fundusz	Cel szczegółowy	Kod	Kwota (w EUR)
Nr priorytetu	Fundusz	Cel Szczegółowy	Kod	Kwota (EUR)
3	EFRR	3.1	173 Wzmacnianie zdolności instytucjonalnych instytucji publicznych i zainteresowanych stron do wdrażania projektów i inicjatyw w zakresie współpracy terytorialnej w kontekście transgranicznym, transnarodowym, morskim i międzyregionalnym	4 221 667

Tabela 5: Wymiar 2 – Forma finansowania

Nr priorytetu	Fundusz	Cel szczegółowy	Kod	Kwota (w EUR)
3	EFRR	3.1	01	4 221 667

Tabela 6: Wymiar 3 – terytorialny mechanizm realizacji i ukierunkowanie terytorialne

Nr priorytetu	Fundusz	Cel szczegółowy	Kod	Kwota (w EUR)
3	EFRR	3.1	18	4 221 667

2.5.1. Cel szczegółowy (SO) (powtarzany dla każdego wybranego celu szczegółowego, dla priorytetów innych niż pomoc techniczna (PT))

ISO (f) inne działania wspierające lepsze zarządzanie współpracą

2.5.2. Powiązane rodzaje działań i ich oczekiwany wkład w realizację podanych celów szczegółowych a także w strategię makroregionalne oraz strategię dotyczące obszarów morskich, w stosownych przypadkach

Oczekiwany wkład w realizację celu szczegółowego

Po pierwsze, Program będzie wspierał transfer dobrych praktyk pomiędzy litewskimi i polskimi interesariuszami w różnych obszarach polityki, w tym w zakresie gospodarki o obiegu zamkniętym oraz efektywności energetycznej. Po drugie, Program będzie w szczególności promował współpracę w dziedzinie edukacji, w tym kształcenia zawodowego, nauki przez całe życie, oraz szkoleń i włączenia społecznego. Po trzecie, Program będzie propagował współpracę w różnych aspektach zarządzania: pomiędzy strażą pożarną i służbami ratowniczymi, policją, instytucjami społecznymi i edukacyjnymi; wymianę doświadczeń pomiędzy władzami lokalnymi, dzielenie się wiedzą i najlepszymi praktykami w różnych sferach, w tym działania angażujące organizacje pozarządowe w celu uzyskania synergii i wartości dodanej we wspólnym rozwiązywaniu problemów istotnych dla społeczności transgranicznych.

Projekty w ramach tego Celu Szczegółowego potencjalnie przyczynią się do działań w kilku Obszarach Polityki SUERMB, którymi mogą być „Oś Priorytetowa Bezpieczeństwo”, „Oś Priorytetowa Edukacja” i prawdopodobnie inne.

Powiązane rodzaje działań

- transfer dobrych praktyk oraz współpraca między władzami lokalnymi, regionalnymi i krajowymi, a także dostawcami usług publicznych;
- opracowywanie i wdrażanie wspólnych programów szkoleniowych, szkoleń i studiów online; współpraca i wspólne działania w dziedzinie kształcenia zawodowego;
- współpraca z pracodawcami i organizowanie praktycznej nauki zawodu w prywatnych firmach znajdujących się na Obszarze Programu;
- wspólne działania oraz współpraca w dziedzinie ochrony przeciwpożarowej i służb ratowniczych;
- wymiana doświadczeń w zakresie polityk z dziedziny gospodarki o obiegu zamkniętym i efektywności energetycznej;
- wymiana najlepszych praktyk w zakresie integracji społecznej i pracy z grupami będącymi w niekorzystnej sytuacji; wspólny rozwój lub modernizacja usług społecznych, w tym poprzez działania pilotażowe i innowacje społeczne; wspólne szkolenia dla dostawców usług społecznych i innych specjalistów pracujących z grupami docelowymi;
- wspólne działania (wydarzenia, warsztaty, itp.) dla grup docelowych;

- zakup niewielkiego sprzętu oraz niewielkiej skali inwestycje niezbędne dla współpracy i podtrzymania trwałości jej efektów; .
- wspólne działania identyfikujące i wzmacniające funkcjonalne powiązania tematyczne na Obszarze Programu i w jego najbliższym otoczeniu, wzmacniające oddziaływanie na obszar transgraniczny.

2.5.3 Wskaźniki

Tabela 2: Wskaźniki produktu

Priorytet	Cel szczegółowy	Identyfikator [5]	Wskaźnik	Jednostka miary [255]	Cel pośredni (2024) [200]	Cel końcowy (2029) [200]
3	3.2	85	Uczestnictwo we wspólnych programach szkoleniowych	Uczestnictwo	70	315
3	3.2	116	Wspólnie opracowane rozwiązania	Rozwiązanie	1	7
3	3.2	87	Organizacje współpracujące transgranicznie	Organizacja	11	33

Tabela 3: Wskaźniki rezultatu

Priorytet	Cel szczegółowy	Identyfikator	Wskaźnik	Jednostka miary	Dane wyjściowe	Rok odniesienia	Cel końcowy (2029)	Źródło danych	Uwagi
3	3.2	81	Ukończenie wspólnych programów szkoleniowych	Uczestnicy	0	2020	283	Raporty z postępów w realizacji projektów	
3	3.2	104	Rozwiązania zastosowane lub udoskonalone przez organizacje	Rozwiązanie	0	2020	5	Raporty z postępów w realizacji projektów / ankiety	
3	3.2	84	Organizacje współpracujące transgranicznie po zakończeniu projektu	Organizacja	0	2020	31	Raporty z postępów w realizacji projektów / ankiety	

2.5.4. Główne grupy docelowe

Pole tekstowe [7 000]

Główne typy beneficjentów, którzy mogą być finansowani w ramach niniejszego Celu Szczegółowego, to:

- władze lokalne, regionalne i krajowe;

- organy publiczne i podmioty prawa publicznego;
- stowarzyszenia;
- organizacje pozarządowe;
- Europejskie Ugrupowania Współpracy Terytorialnej (EUWT).

Głównymi grupami docelowymi tego Celu Szczegółowego są społeczności lokalne, osoby odwiedzające Obszar i turyści, a także MŚP itp.

2.5.5. Wskazanie konkretnych terytoriów objętych pomocą, w tym planowanego wykorzystania zintegrowanych instrumentów terytorialnych (ZIT), rozwoju lokalnego kierowanego przez społeczność (RLKS) lub innych narzędzi terytorialnych

Pole tekstowe [7 000]

W ramach Programu nie przewiduje się wykorzystania żadnych z wymienionych narzędzi terytorialnych.

2.5.6. Planowane wykorzystanie instrumentów finansowych

Pole tekstowe [7 000]

Ze względu na planowany zakres interwencji (głównie działania miękkie koncentrujące się na wzmacnianiu współpracy i dzieleniu się nowymi wspólnymi rozwiązaniami) potencjalnych beneficjentów (m.in. brak MŚP), grup docelowych oraz raczej niewielki budżet, projekty nie będą generować przychodów netto, tj. dodatkowe przychody z projektu nie przekroczą kosztów. Program nie przewiduje wykorzystania instrumentów finansowych.

2.5.7. Indykatorywny podział środków programu UE według rodzaju interwencji

Tabela 4: Wymiar 1 – zakres interwencji

Nr priorytetu	Fundusz	Cel szczegółowy	Kod	Kwota (w EUR)
Nr priorytetu	Fundusz	Cel Szczegółowy	Kod	Kwota (EUR)
3	EFRR	3.2	173 Wzmacnianie zdolności instytucjonalnych instytucji publicznych i zainteresowanych stron do wdrażania projektów i inicjatyw w zakresie współpracy terytorialnej w kontekście transgranicznym, transnarodowym, morskim i międzyregionalnym	4 221 667

Tabela 5: Wymiar 2 – Forma finansowania

Nr priorytetu	Fundusz	Cel szczegółowy	Kod	Kwota (w EUR)
3	EFRR	3.2	01	4 221 667

Tabela 6: Wymiar 3 – terytorialny mechanizm realizacji i ukierunkowanie terytorialne

Nr priorytetu	Fundusz	Cel szczegółowy	Kod	Kwota (w EUR)
3	EFRR	3.2	18	4 221 667

3. Plan finansowy

Podstawa prawna: art. 17(4)(g)

3.1 Środki w podziale na lata

Podstawa prawna: art. 17(4)(g)(i) oraz 17(5)(a)-(d)

Tabela 7

Fundusz	2021	2022	2023	2024	2025	2026	2027	Razem
EFRR (cel współpracy terytorialnej)	0	7 808 107	7 933 529	8 061 458	8 191 947	6 788 017	6 923 777	45 706 835
Razem	0	7 808 107	7 933 529	8 061 458	8 191 947	6 788 017	6 923 777	45 706 835

3.2 Łączne środki finansowe w podziale na poszczególne fundusze oraz współfinansowanie krajowe

Podstawa prawna: art. 17(4)(g)(ii) oraz 17(5)(a)-(d)

Tabela 8

Nr CP lub PT	Priorytet	Fundusz (w stosownych przypadkach)	Podstawa obliczeń wsparcia UE (całkowitego lub publicznego)	Wkład Unii (a)	Wkład krajowy (b)=(c)+(d)	Indykatywny podział wkładu krajowego		Razem (e)=(a)+(b)	Poziom współfinansowania (f)=(a)/(e)	Wkład państw trzecich (do celów informacyjnych)
						Krajowe publiczne (c)	Krajowe prywatne (d)			
2	Priorytet 1	EFRR								
4	Priorytet 2	EFRR								
6	Priorytet 3	EFRR								
	Razem	EFRR								
	Suma całkowita									

Nr CP lub PT	Prioryt et	Fundusz	Podsta wa oblicze ń wspar cia UE (całko witego lub public znego)	Wkład Unii (a)=(a1)+(a2)	Indykacyjny podział wkładu Unii		Wkład krajowy (b)=(c)+(d)	Indykacyjny podział wkładu krajowego		Razem(e)=(a) +(b)	Pozio m współfi nanso wania (f)=(a)/ (e)	Wkład państw trzecich
					bez PT zgodnie z artykułem 27(1) (a1)	dla PT zgodnie z artykułem 27(1) (a2)		Krajowy publiczne (c)	Krajowy prywatny (d)			
2	1	EFRR	Razem	13,712,050.00	12,665,000.00	1,047,050.00	3,428,013.00	3,428,013.00	0.00	17,140,063.00	80.00	0.00
4	2	EFRR	Razem	22,853,418.00	21,108,335.00	1,745,083.00	5,713,355.00	5,713,355.00	0.00	28,566,773.00	80.00	0.00
6	3	EFRR	Razem	9,141,367.00	8,443,334.00	698,033.00	2,285,342.00	2,285,342.00	0.00	11,426,709.00	80.00	0.00
	Total	ERDF		45,706,835.00	42,216,669.00	3,490,166.00	11,426,710.00	11,426,710.00	0.00	57,133,545.00	80.00	0.00

Nr CP lub PT	Prioryt et	Fundusz	Podsta wa oblicze ń wspar cia UE (całko witego lub public znego)	Wkład Unii (a)=(a1)+(a2)	Indykacyjny podział wkładu Unii		Wkład krajowy (b)=(c)+(d)	Indykacyjny podział wkładu krajowego		Razem(e)=(a) +(b)	Pozio m współfi nanso wania (f)=(a)/ (e)	Wkład państw trzecich
					bez PT zgodnie z artykułem 27(1) (a1)	dla PT zgodnie z artykułem 27(1) (a2)		Krajowy publiczne (c)	Krajowy prywatny (d)			
	Grand total			45,706,835.00	42,216,669.00	3,490,166.00	11,426,710.00	11,426,710.00	0.00	57,133,545.00	80.00	0.00

4. Przedsięwzięcia podjęte w celu zaangażowania właściwych partnerów w przygotowanie programu Interreg oraz rola tych partnerów we wdrażaniu, monitorowaniu i ocenie

Podstawa prawna: art. 17(4)(h)

Pole tekstowe [10 000]

Przygotowanie Programu odbyło się zgodnie z przepisami określonymi w art. 17(3)(g) Rozporządzenia Interreg. Grupę Zadaniową ds. Programu (GZP) utworzono z przedstawicieli szczebla krajowego, regionalnego i lokalnego: Ministerstwa Spraw Wewnętrznych Republiki Litewskiej, Ministerstwa Funduszy i Polityki Regionalnej Rzeczypospolitej Polskiej, instytucji regionalnych oraz partnerów społecznych i gospodarczych. GZP rozpoczęła swoją działalność w 2019 roku.

Przygotowano i rozprowadzono wśród potencjalnych interesariuszy programu (władze lokalne i regionalne, usługodawcy, organizacje pozarządowe, instytucje otoczenia biznesu, uniwersytety, organizacje ekologiczne itp.) kwestionariusz, który pomógł zidentyfikować potrzeby różnych instytucji, a następnie zorganizowano dwa warsztaty w celu omówienia nowych perspektyw dla Programu w oparciu o Cele Polityki na lata 2021-2027. Spotkania odbyły się 16 stycznia 2020 r. w Rynie (Polska) oraz 23 stycznia 2020 r. w Wilnie (Litwa).

Podczas procesu przygotowywania analizy potrzeb i możliwości Programu przeprowadzono wywiady i konsultacje z różnymi interesariuszami za pomocą ankiet i spotkań grup fokusowych. Miały one na celu jak najlepsze zrozumienie potrzeb i aspektów współpracy w ramach Programu przez interesariuszy, obecnych oraz potencjalnych partnerów, a także inne instytucje. Wynik tej pracy analitycznej został ujęty w analizie SWOT oraz w ramach tzw. Drzewa Problemów i Celów, które ukierunkowały zakres tematyczny Programu.

Dokumenty uzgodnione przez GZP zostały udostępnione opinii publicznej na stronie internetowej poświęconej programowi 2021-2027. Zostały one również opublikowane na stronach internetowych instytucji programowych.

Konsultacje publiczne projektu Programu odbywały się w dniach od ..... do ..... i obejmowały m.in. możliwość przekazywania uwag drogą elektroniczną do WS oraz serię spotkań na temat Obszaru Programu. Raporty z konsultacji publicznych są dostępne na wniosek Komisji.

Za nadzorowanie realizacji Programu odpowiedzialny będzie Komitet Monitorujący Program (KMP), którego utworzenie planowane jest po przyjęciu Programu, i który będzie się składał z przedstawicieli szczebla krajowego, regionalnego i lokalnego, w tym partnerów społecznych i gospodarczych. Udział partnerów społeczno-gospodarczych i środowiskowych Programu w pracach KMP zostanie zapewniony przez Państwa Członkowskie zgodnie z Rozporządzeniem Delegowanym Komisji (UE) nr 240/2014 z dnia 7 stycznia 2014 r. w sprawie europejskiego kodeksu postępowania w zakresie partnerstwa, w ramach europejskich funduszy strukturalnych i inwestycyjnych oraz zgodnie z Rozporządzeniem Ogólnym. Odpowiednie środki pozwalające na uniknięcie potencjalnego konfliktu interesów będą podejmowane w przypadku zaangażowania

odpowiednich partnerów w przygotowanie naborów wniosków oraz wyboru projektów do dofinansowania.

Ewaluacja Programu zostanie przeprowadzona z udziałem odpowiednich partnerów, a jej wyniki będą również przedmiotem zatwierdzenia przez KMP oraz konsultacji z partnerami. Wszystkie zasady i reguły udziału partnerów zostaną szczegółowo określone w Regulaminie Komitetu Monitorującego Program.

5. Podejście do działań informacyjnych oraz widoczności programu Interreg (cele, docelowi odbiorcy, kanały informacyjne, w tym media społecznościowe, w stosownych przypadkach, planowany budżet oraz odpowiednie wskaźniki monitorowania i oceny)

Podstawa prawna: art. 17(4)(i)

Pole tekstowe [4.500]

Główny cel

Zapewnienie rozpoznawalności działań Programu Interreg Litwa-Polska przyczyniających się do osiągnięcia celów w całym cyklu Programu w latach 2021-2027, z wykorzystaniem działań komunikacyjnych i promocyjnych.

Cele szczegółowe:

- informowanie potencjalnych wnioskodawców istotnych dla osiągnięcia celów Programu, o możliwościach finansowania oraz wsparcie ich w przygotowaniu odpowiednich aplikacji projektowych;
- wspieranie beneficjentów Programu w realizacji projektu w celu osiągnięcia założonych wskaźników i rezultatów;
- terminowe i skuteczne informowanie interesariuszy programu oraz decydentów o Programie;
- podnoszenie ogólnej świadomości społecznej na temat rezultatów i korzyści osiągniętych dzięki Programowi oraz pokazywanie pozytywnego wpływu i wartości dodanej współpracy transgranicznej oraz działań Unii Europejskiej na życie ludzi.

Grupa docelowa

Głównymi grupami docelowymi dla komunikacji w ramach Programu są potencjalni wnioskodawcy i partnerzy projektów. Działania informacyjne będą skierowane zarówno do nowych, jak i dotychczasowych wnioskodawców i partnerów projektów działających na Obszarze Programu.. Inni odbiorcy docelowi: przedstawiciele społeczeństwa mieszkający na Obszarze Programu, instytucje programowe, partnerzy społeczni i gospodarczy, przedsiębiorcy, instytucje Unii Europejskiej.

Kanały komunikacji

Wykorzystywane będą następujące kanały komunikacji:

- Strony internetowe Programu i odpowiednich instytucji zaangażowanych w jego wdrażanie, a także funduszy UE w każdym Państwie Członkowskim uczestniczącym w Programie. Strona internetowa Programu będzie zorientowana na odbiorców i będzie zawierała informacje o celach

Programu, działaniach, dostępnych możliwościach finansowania, osiągnięciach, materiałach pomocniczych, projektach. Strona internetowa będzie dostępna dla szerokiego grona odbiorców, w tym osób z niepełnosprawnościami i osób o specjalnych potrzebach.

- Kanały mediów społecznościowych. Najpopularniejsze platformy mediów społecznościowych będą wykorzystywane w celu zwiększenia rozpoznawalności działań związanych z Programem i osiągnięciami projektów.
- Wydarzenia i spotkania (online/ hybrydowe/ bezpośrednio): seminaria, webinaria, warsztaty, wydarzenia publiczne itp.
- Materiały cyfrowe i drukowane wspierające działania w zakresie komunikacji i widoczności Programu, w tym biuletyny/ podsumowania roczne itp.
- Komunikacja bezpośrednia: konsultacje indywidualne, konsultacje na miejscu/konsultacje online/ itp.
- Regionalne Punkty Kontaktowe, Punkty Informacyjne Funduszy Europejskich, , sieć EuropeDirect itp.

Potencjał komunikacyjny oraz umiejętności beneficjentów będą wykorzystywane w działaniach informacyjnych i promocyjnych Programu poprzez:

- budowanie i utrzymywanie relacji z beneficjentami;
- angażowanie beneficjentów jako ambasadorów Programu i marki Interreg, a także do różnych inicjatyw organizowanych i wspieranych przez instytucje wdrażające Program.

Planowany budżet

Budżet przewidziany na komunikację i widoczność jest nie mniejszy niż 0,2 % budżetu Programu. Roczne budżety na działania informacyjne będą odzwierciedlać rozwój Programu (nabory wniosków, wyniki, realizacja) i będą zatwierdzane corocznie przez Komitet Monitorujący Program (KMP).

Monitoring i ewaluacja

Do monitorowania i oceny działań komunikacyjnych/informacyjnych stosowane będą następujące wskaźniki:

- liczba subskrybentów/osób śledzących stronę w mediach społecznościowych w ciągu roku,
- liczba wydarzeń organizowanych dla instytucji Programu w ciągu roku,
- liczba szkoleń dla potencjalnych beneficjentów w ciągu roku,
- liczba szkoleń dla beneficjentów zatwierdzonych projektów w ciągu roku,
- liczba partnerów projektu uczestniczących w seminariach w ciągu roku,
- liczba wydarzeń publicznych organizowanych dla ogółu społeczeństwa w ciągu roku,
- liczba zamieszczonych informacji na stronie internetowej Programu w ciągu roku.

Ogólna Strategia Komunikacji Programu oraz późniejsze Roczne Plany Komunikacji zostaną przygotowane przez Wspólny Sekretariat we współpracy z Krajowymi Punktami Kontaktowymi oraz zatwierdzone przez KMP. KMP będzie monitorował realizację działań w zakresie komunikacji i widoczności. Ewaluacja strategii komunikacji będzie częścią ogólnych ewaluacji Programu.

Komunikacja Programu będzie zgodna z artykułem 46(b) Rozporządzenia 2021/1060.

6. Wskazanie wsparcia dla projektów o małej skali, w tym małych projektów w ramach funduszy małych projektów

Podstawa prawna: art. 17(4)(nowe j), art. 24

Pole tekstowe [7 000]

Oprócz regularnych przedsięwzięć przewiduje się wsparcie małych projekty. Małe projekty są przewidziane do realizacji w ramach wszystkich priorytetów i Celów Szczegółowych Programu. Program zakłada przeznaczenie do 10% funduszy na realizację małych projektów, przy czym wartość małego projektu będzie wynosić od 20 000 do 100 000 EUR. W celu ułatwienia wdrażania małych projektów, Program będzie wykorzystywał uproszczenia i ułatwienia (mniejsze partnerstwa, mniej pakietów roboczych, krótszy czas trwania projektu, zaliczki, itp.). Szczegółowe wymagania programu zostaną przedstawione w Podręczniku Programu.

Obecnie Program nie będzie korzystał z Funduszu Małych Projektów, o którym mowa w art. [25] Rozporządzenia EWT z uwagi na brak struktur, które mogłyby go wdrożyć.

7. Przepisy wykonawcze

7.1. Instytucje programu

Podstawa prawna: art. 17(7)(a)

Tabela 9

Instytucje programu	Nazwa instytucji [255]	Imię i nazwisko osoby do kontaktu	Stanowisko [200]	E-mail [200]
Instytucja zarządzająca	Ministerstwo Spraw Wewnętrznych Republiki Litewskiej, Departament Inwestycji UE oraz Programów Międzynarodowych		Departament Inwestycji UE oraz Programów Międzynarodowych	investicijos@vrm.lt
Instytucja krajowa (dla programów z udziałem państw trzecich lub partnerskich, w stosownych przypadkach)	Ministerstwo Funduszy i Polityki Regionalnej RP, Departament Współpracy Terytorialnej		Dyrektor Departamentu Współpracy Terytorialnej	SekretariatDWT@mfipr.gov.pl
Instytucja audytowa	Centralny Wydział Audytu Wewnętrznego Ministerstwa Spraw Wewnętrznych		Naczelnik Centralnego Wydziału Audytu Wewnętrznego	bendrasisd@vrm.lt

	Republiki Litewskiej			
Zespół audytorów	Centralny Wydział Audytu Wewnętrznego Ministerstwa Spraw Wewnętrznych Republiki Litewskiej Ministerstwo Finansów RP		Naczelnik Centralnego Wydziału Audytu Wewnętrznego Dyrektor Departamentu Audyt Funduszy Publicznych	bendrasisd@vrm.lt Sekretariat.das@mf.gov.pl
Podmiot, któremu Komisja będzie przekazywać płatności	Ministerstwo Spraw Wewnętrznych Republiki Litewskiej, Departament Ekonomii i Finansów		Dyrektor Departamentu Ekonomii i Finansów	vilnius.efd.rastine@vrm.lt

7.2. Procedura utworzenia wspólnego sekretariatu

Podstawa prawna: art. 17(7)(b)

Pole tekstowe [3 500]

Zgodnie z art. 17(7)(b) Rozporządzenia (UE) nr 2021/1059, Instytucja Zarządzająca (Ministerstwo Spraw Wewnętrznych Republiki Litewskiej), po konsultacji z krajami uczestniczącymi, utworzyła instytucję publiczną „Wspólny Sekretariat Techniczny” jako Wspólny Sekretariat Programu. Został on powołany celem świadczenia pomocy technicznej dla programów INTERREG IIIA i TACIS (2004-2006), Europejskiej Współpracy Terytorialnej, a także programów Europejskiego Instrumentu Sąsiedztwa i Partnerstwa (EISP) na okresy programowe 2007-2013 i 2014-2020. Istnieją już odpowiednie ustalenia dotyczące Programu, zatem zachowane zostały te same struktury co w okresie programowym 2014-2020.

Wspólny Sekretariat jest finansowany z budżetu pomocy technicznej i zatrudnia międzynarodowy personel, reprezentujący obywateli obydwu krajów uczestniczących w Programie. Personel Wspólnego Sekretariatu posługuje się wszystkimi istotnymi językami stron Programu, a mianowicie litewskim, polskim i angielskim. Liczba i kwalifikacje pracowników odpowiadają funkcjom pełnionym przez ten organ.

Adres: Konstitucijos ave. 7, LT-09308, Vilnius, Lithuania.

Telefon: +370 5 261 04 77

Fax: + 370 5 261 04 98

E-mail: info@lietuva-polska.eu

7.3 Podział zobowiązań między uczestniczącymi państwami członkowskimi oraz, w stosownych przypadkach, krajami trzecimi lub partnerskimi oraz KTZ, w przypadku korekt finansowych nałożonych przez instytucję zarządzającą lub Komisję

Podstawa prawna: art. 17(7)(c)

Pole tekstowe {10-500}

Ustalenia związane z korektami finansowymi, nieprawidłowościami i odzyskiwaniem kosztów będą zasadniczo kontynuowane jak w okresie programowym 2014-2020.

Zmniejszanie oraz odzyskiwanie płatności od beneficjentów

- Instytucja Zarządzająca (IZ) ma zapewnić, aby wszelkie kwoty wypłacone w wyniku nieprawidłowości zostały odzyskane od beneficjenta wiodącego (BW) i zwrócone do budżetu ogólnego Unii Europejskiej. Beneficjent wiodący zabezpiecza zwrot kwot nienależnie wypłaconych od innych beneficjentów. IZ odzyskuje również środki od beneficjenta wiodącego (a beneficjent wiodący od beneficjentów projektu) po rozwiązaniu umowy o dofinansowanie w całości lub w części, na warunkach określonych w umowie o dofinansowanie.
- Jeżeli beneficjent wiodący nie zdoła zapewnić sobie zwrotu środków od innych beneficjentów lub, jeżeli IZ nie zdoła uzyskać zwrotu środków od beneficjenta wiodącego, Państwo Członkowskie, na którego terytorium znajduje się dany beneficjent, ponosi odpowiedzialność finansową za zwrot do IZ wszelkich kwot nienależnie wypłaconych temu beneficjentowi.
- Jeżeli Państwo Członkowskie, na którego terytorium znajduje się dany beneficjent, bierze na siebie odpowiedzialność za zwrot IZ wszelkich kwot nienależnie wypłaconych beneficjentowi (za pośrednictwem BW), to jest uprawnione do żądania zwrotu od beneficjenta.

Zobowiązania i nieprawidłowości

- W przypadku korekt finansowych wynikających z nieprawidłowości spowodowanych działaniami i decyzjami poszczególnych Państw Członkowskich, odpowiedzialność finansową ponosi Państwo Członkowskie, którego działania doprowadziły do korekty.
- W szczególnym przypadku nałożenia przez Komisję dodatkowej korekty finansowej w związku z przekroczeniem przez Program dopuszczalnego progu błędu, jedynie Państwo Członkowskie, którego błędy przekraczają dopuszczalny próg błędu, ponosi odpowiedzialność finansową za podwyższoną korektę. W przypadku przekroczenia dopuszczalnego poziomu błędu przez dwa Państwa Członkowskie, zobowiązanie finansowe zostanie określone z uwzględnieniem wpływu poszczególnych czynników na kwotę korekty.
- W przypadku trudności w określeniu wpływu każdego czynnika na kwotę korekty finansowej, a tym samym niemożności precyzyjnego podziału zobowiązań pomiędzy Państwami Członkowskimi, Państwa Członkowskie podejmują wspólną decyzję o podziale odpowiedzialności pomiędzy nimi, proporcjonalnie do płatności z EFRR na rzecz beneficjentów z każdego Państwa Członkowskiego w okresie objętym audytem/kontrolą.
- W przypadku korekt finansowych wynikających ze wspólnie podjętych przez oba Państwa Członkowskie decyzji w sprawie Programu lub gdy nieprawidłowości (w tym istotne błędy w systemach obu Państw Członkowskich) skutkujące korektami finansowymi nie mogą być powiązane z poszczególnymi

Państwami Członkowskimi, odpowiedzialność finansowa powoduje zmniejszenie budżetu Programu.. Jednakże w przypadkach, w których zmniejszenie budżetu Programu nie jest możliwe, oba Państwa Członkowskie ponoszą odpowiedzialność finansową zgodnie z proporcją EFRR wypłaconą beneficjentom w każdym Państwie Członkowskim, na dzień podjęcia przez Komisję ostatecznej decyzji w sprawie korekty.

- W przypadku gdy nieprawidłowości są spowodowane działaniami IZ i/lub WS, odpowiedzialność finansową ponosi Państwo Członkowskie pełniące rolę gospodarza IZ i/lub WS.
- W przypadku zastosowania korekty finansowej w związku z nieprawidłowościami nieopisanymi powyżej, metodologia podziału zobowiązań zostanie ustalona we współpracy pomiędzy Instytucją Zarządzającą a Instytucją Krajową.
- W odniesieniu do wydatków na pomoc techniczną (obliczanych jako stawka ryczałtowa zgodnie z art. 27 rozporządzenia (UE) nr 2021/1059) stosuje się opisane powyżej zasady odpowiedzialności; można również stosować systemowe nieprawidłowości/korekty finansowe.

8. Stosowanie kosztów jednostkowych, kwot ryczałtowych, stawek zryczałtowanych oraz finansowania niezwiązanego z kosztami

Podstawa prawna: art. 88 oraz 89 Rozporządzenia w Sprawie Wspólnych Przepisów (CPR)

Tabela 10: Stosowanie kosztów jednostkowych, kwot ryczałtowych, stawek zryczałtowanych oraz finansowania niezwiązanego z kosztami

Zamierzone zastosowanie art. 88 i 89	TAK	NIE
Czy w ramach nowego programu będzie stosowana refundacja wydatków kwalifikowalnych w oparciu o koszty jednostkowe, kwoty ryczałtowe i stawki zryczałtowane w ramach priorytetu, zgodnie z art. 88 CPR (jeśli tak, proszę wypełnić załącznik 1)	☐	☒
Czy z nowego programu będą korzystały środki finansowe niepowiązane z kosztami, zgodnie z art. 89 CPR (jeśli tak, proszę wypełnić załącznik 2)	☐	☒

ZALĄCZNIKI

- Mapa Obszaru Programu

Załącznik 1: Mapa Obszaru Programu

Załą

Załącznik nr 1 Wkład Unii oparty na kosztach jednostkowych, kwotach ryczałtowych i stawkach zryczałtowanych

Załącznik 2. Wkład Unii oparty na finansowaniu niepowiązanym z kosztami

Załącznik 3. Wykaz planowanych operacji o znaczeniu strategicznym wraz z harmonogramem